

Nota Gent – Reep 4

Diego Gyesbreghs

Bornem
2022

Colofon

Rapporten van het archeologisch onderzoeksbureau All-Archeo bv

Erkend archeoloog: All-Archeo bv, OE/ERK/Archeoloog/2015/00018

Auteurs: Diego Gyesbreghs

Identificatie van de archeologienota waarvan akte genomen is, die het uitgestelde vooronderzoek als maatregel bevatte: 17201

All-Archeo bv
Woestijnstraat 45
2880 BORNEM

Wettelijk depot nummer
D/2022/12.807/38

© All-Archeo bv

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en /of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever.

All-Archeo bv aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

Inhoudsopgave

1	Inleiding	4
2	Verslag resultaten proefputtenonderzoek.....	5
2.1	Administratieve gegevens	5
2.1	Archeologische voorkennis	6
2.2	Onderzoeksopdracht	7
2.2.1	Vraagstelling en randvoorwaarden	7
2.2.2	Beschrijving geplande werken.....	7
2.2.3	Werkwijze en strategie.....	15
2.3	Assessmentrapport	18
2.3.1	Methoden, technieken en criteria bij het assessment.....	18
2.3.2	Assessment van de vondsten	18
2.3.3	Assessment van stalen	21
2.3.4	Conservatie assessment	21
2.3.5	Assessment van de landschappelijke ligging en stratigrafische bodemopbouw	21
2.3.6	Assessment van sporen	36
2.3.7	Assessment van het onderzochte gebied.....	49
2.3.8	Interpretatie, beschrijving van de potentiële kennis, waardering en afweging noodzaak verder onderzoek	50
3	Samenvatting.....	52
4	Bibliografie	53
4.1	Publicaties	53
4.2	Websites	53
5	Bijlagen	54
5.1	Archeologische periodes	54
5.2	Plannenlijst	54
5.3	Fotolijst.....	55
5.4	Tekeningenlijst	55
5.5	Dagrapporten	56
5.6	Vondstenlijst.....	57
5.7	Sporenlijst.....	58
5.8	Murenlijst	59
5.9	Lagenlijst.....	59

1 Inleiding

De nota werd opgemaakt naar aanleiding van de aanvraag van een omgevingsvergunning waarbij de totale oppervlakte van de ingreep in de bodem 100 m² of meer beslaat, de totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de vergunning betrekking heeft 300 m² of meer bedraagt en waarbij de betrokken percelen binnen een archeologische zone liggen, opgenomen in de vastgestelde inventaris van archeologische zones,¹ zoals bepaald in artikel 5.4.1 van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013. Het gaat om de archeologische zone Historische stadskern van Gent. Het onderzoeksgebied valt niet binnen een beschermde archeologische site, noch binnen een gebied waar geen archeologisch erfgoed te verwachten valt.² Het onderzoek volgt op een archeologienota waaruit de noodzaak van bijkomend archeologisch vooronderzoek bleek.³

Alle coördinaten die weergegeven worden, zijn uitgedrukt in Lambert 72, tenzij anders vermeld.

¹ <https://geo.onroerenderfgoed.be>

² <https://geo.onroerenderfgoed.be>

³ Bruggeman/Reyns 2020

2 Verslag resultaten proefputtenonderzoek

2.1 Administratieve gegevens

Projectcode: 2022B289

Erkend archeoloog: All-Archeo bv, OE/ERK/Archeoloog/2015/00018

Betrokken actoren en specialisten met vermelding van hun rol of functie: Diego Gyesbreghs (veldwerkleider), Jordi Bruggeman (assistent-archeoloog)

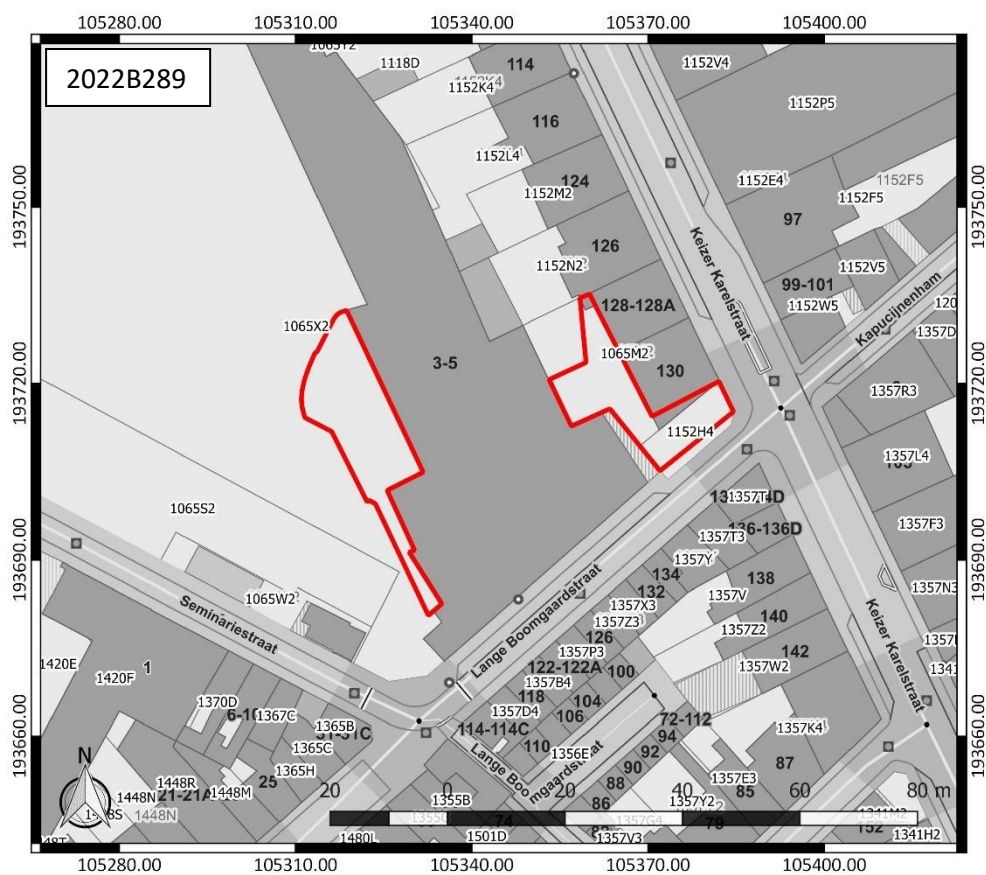
Locatie (provincie, gemeente, deelgemeente, adres, toponiem): Oost-Vlaanderen, Gent, Gent, Reep 4, Reep

Bounding box x/y Lambert 72 coördinaten:

- 105310, 105384
- 193680, 193735

Kadastrale percelen: Gent, Afdeling 4, Sectie D, nummer 1065M2, 1065X2, 1152H4

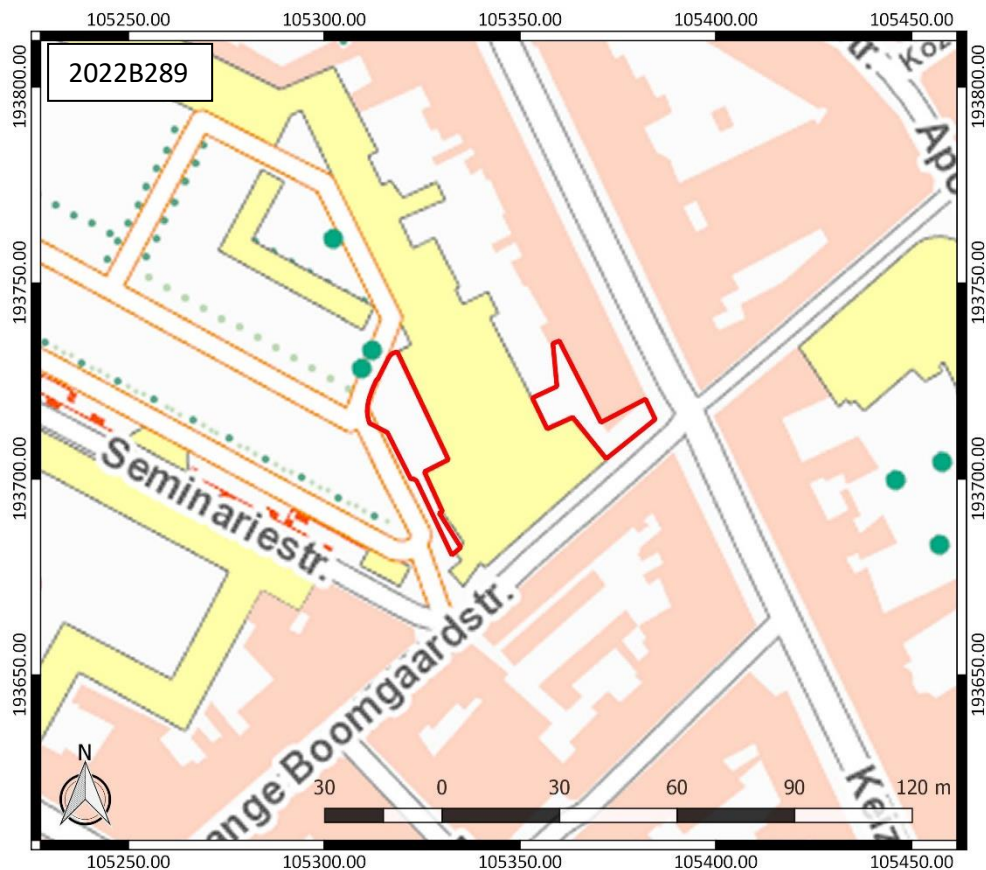
Kadastraal plan:

Figuur 1: Kadasterplan met aanduiding van het onderzoeksgebied in rood (www.geopunt.be)

Oppervlakte onderzoeksgebied: ca. 680 m²

Topografische kaart:

Figuur 2: Topografische kaart met aanduiding van het onderzoeksgebied (<https://www.dov.vlaanderen.be>)

Begin- en einddatum uitvoering onderzoek: 28/02/2022 – 10/03/2022

Relevante termen uit de thesauri bij de Inventaris Onroerend Erfgoed: proefputtenonderzoek, nieuwe tijd, nieuwste tijd

Verstoorde zones: Er bevinden zich geen gekende verstoorde zones ter hoogte van het onderzoeksgebied.

2.1 Archeologische voorkennis

Een bureauonderzoek (projectcode 2020L269)⁴ werd reeds uitgevoerd. Het toonde aan dat het onderzoeksgebied archeologisch potentieel kent. Het terrein is gelegen in het historische stadscentrum van Gent. Op het westelijke deel van het onderzoeksgebied kunnen bebouwingsresten voorkomen vanaf de 16de eeuw. Ook kunnen er sporen voorkomen van het klooster van de kapucinessen uit het einde van de 17de en de 18de eeuw. Verder zijn er verwachtingen naar stookkamers van de katoenfabriek Lousberghs die er actief was in 1823 – 1925. Het oostelijk deel van het onderzoeksgebied was lange tijd in gebruik als wijngaard. Hier is er een verwachting naar sporen van tuinaardelagen en resten gerelateerd aan bebouwing uit de 19de eeuw.⁵ Een evaluatie van de geplande bodemingrepen geeft aan dat het volledige bodemarchief binnen het onderzoeksgebied bedreigd is. Gezien het archeologisch potentieel van het terrein was daarom verder archeologisch vooronderzoek aangewezen.

⁴ Bruggeman/Reyns 2020

⁵ Bruggeman/Reyns 2020, 31-34

2.2 Onderzoeksopdracht

Doel van het vooronderzoek met ingreep in de bodem is nagaan of archeologische niveaus aanwezig zijn in het projectgebied en op welke diepte, om een verdere inschatting te kunnen maken van de versturende impact van de geplande werken. Ook dient het uitspraken te kunnen doen over de aan- of afwezigheid van een archeologische site binnen het onderzoeksgebied en over het potentieel op kennisvermeerdering.

2.2.1 Vraagstelling en randvoorwaarden

Onderzoeksvragen zijn de volgende:

- Op welke dieptes bevinden zich relevante archeologische niveaus?
- Waar bevindt zich de grondwaterspiegel?
- Zijn archeologische sporen aanwezig binnen het onderzoeksgebied en zo ja, wat is de - precieze afbakening ervan in de ruimte en in de tijd?
- Zijn resten te relateren aan het klooster van de kapucinessen?
- Zijn resten te relateren aan de fabriek van F. Lousberghs?
- Zijn resten te relateren aan het gebruik van het terrein als wijngaard?
- Zijn relevante archeologische resten aanwezig binnen het onderzoeksgebied? Zo ja, is behoud in situ mogelijk of is verder archeologisch onderzoek nodig?

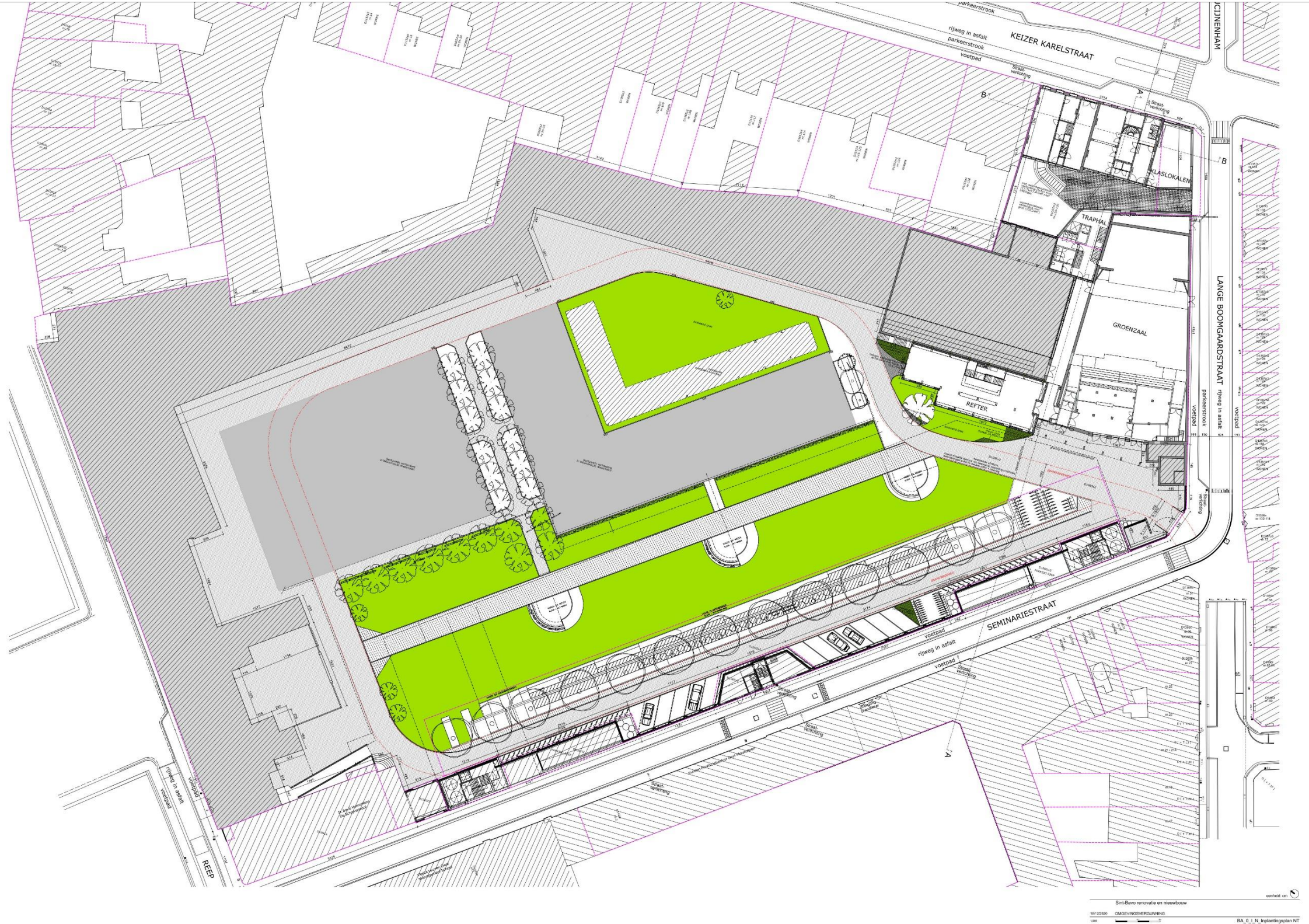
Randvoorwaarden: niet van toepassing.

2.2.2 Beschrijving geplande werken

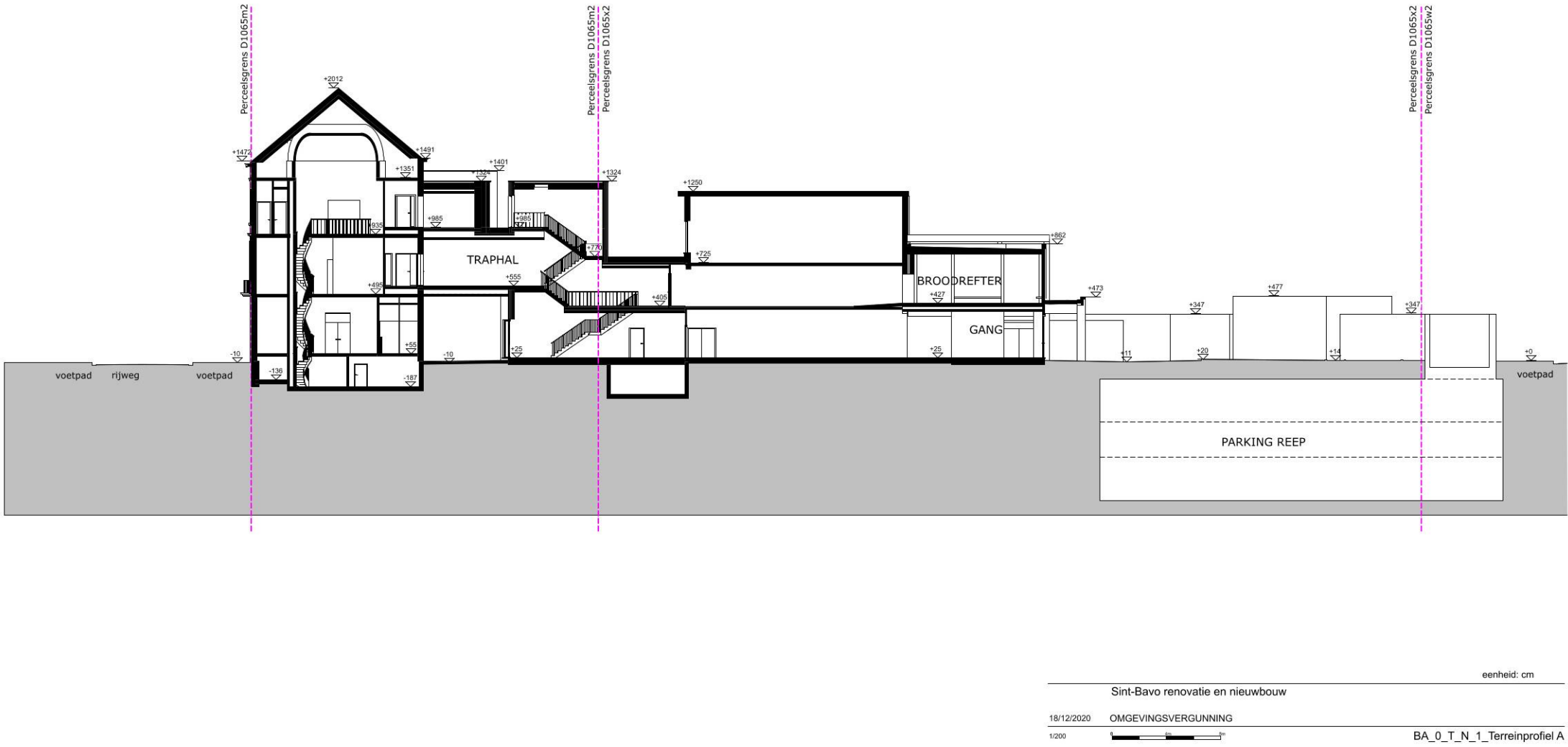
Het project betreft de renovatie en nieuwbouw van een aantal gebouwen van de Sint-Bavohumaniora. Er worden aanpassingswerken in de bestaande theaterzaal (Groenzaal) gepland, het bouwen van een nieuw reftergebouw en een luifel in houtbouw en het bouwen van een extra fietsenstalling. Verder worden twee bestaande herenhuizen verbouwd en gerenoveerd, wordt een hoekpand in houtbouw gebouwd en wordt het bestaand sanitair verbouwd en uitgebreid en wordt de bestaande trappenhal voorzien van een lift.

De geplande nieuwbouw van een refter en het nieuw te bouwen hoekpand worden uitgevoerd op funderingsbalken op paalfunderingen. De overige werken van het bouwen van een luifel, de aanleg van een fietsenstallingen en de aanleg van kabels en leidingen kennen een verstoringsdiepte van ca. 50 tot 80 cm. Ter hoogte van de nieuwe luifel en de zone van de herenhuizen worden infiltratiekratten geplaatst.

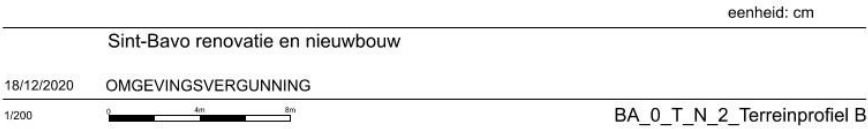
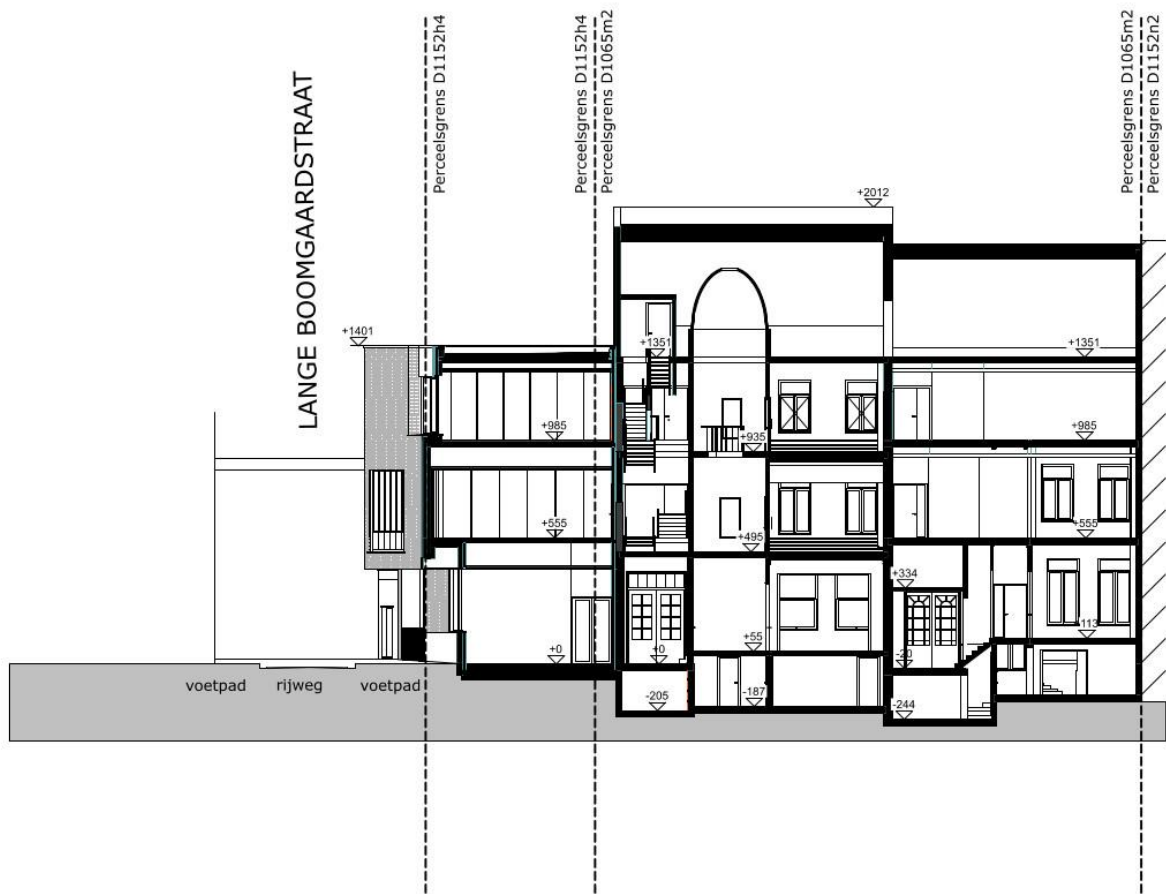
De aanpassingswerken in de Groenzaal zullen weinig bodemingrepen veroorzaken. Enkel de vernieuwing van de technieken (verwarming, elektriciteit en ventilatie) zal plaatselijk een bodemingreep betekenen. De overige werken op het terrein zullen geen bodemverstoring betekenen.

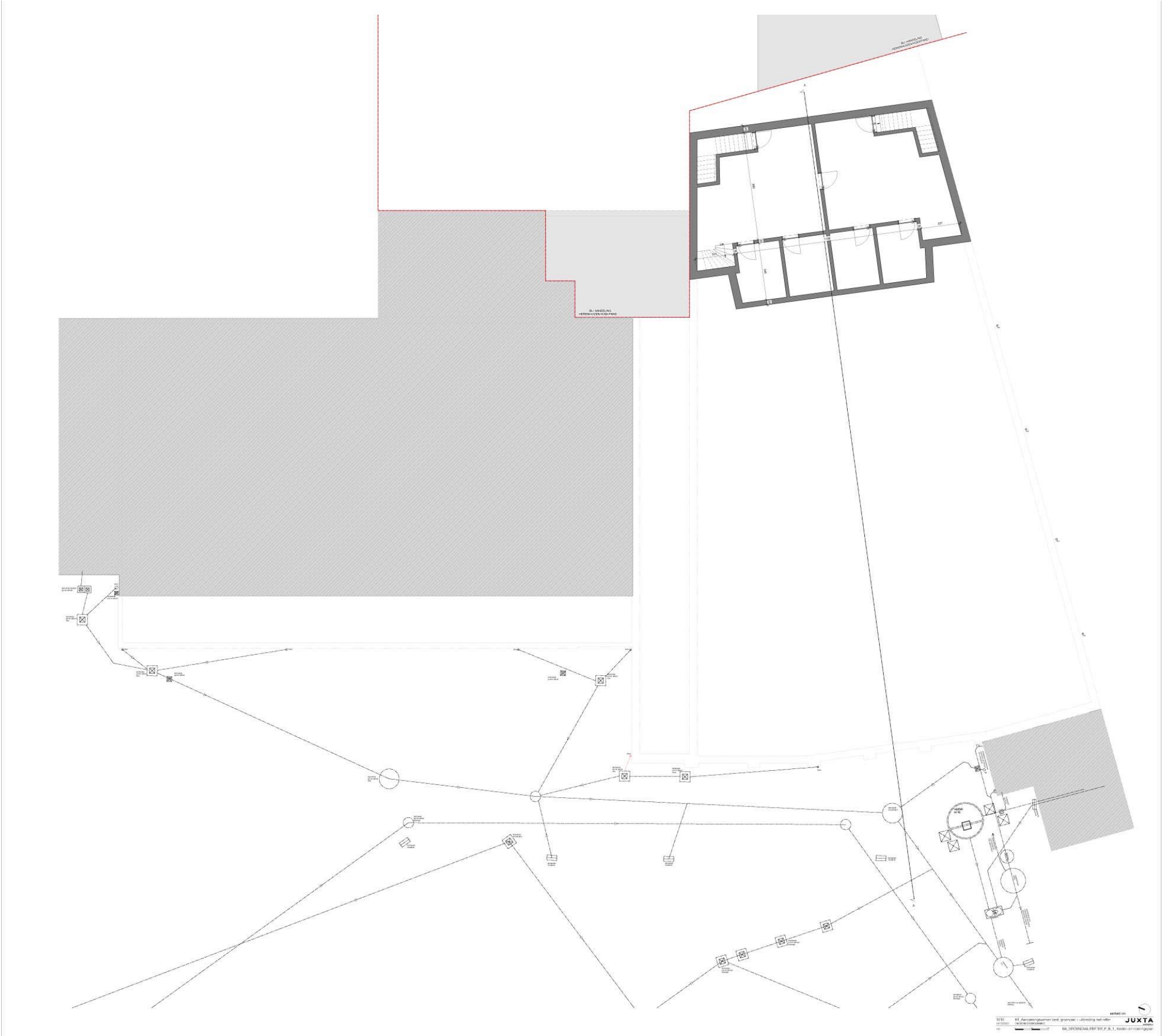
Figuur 3: Inplantingsplan

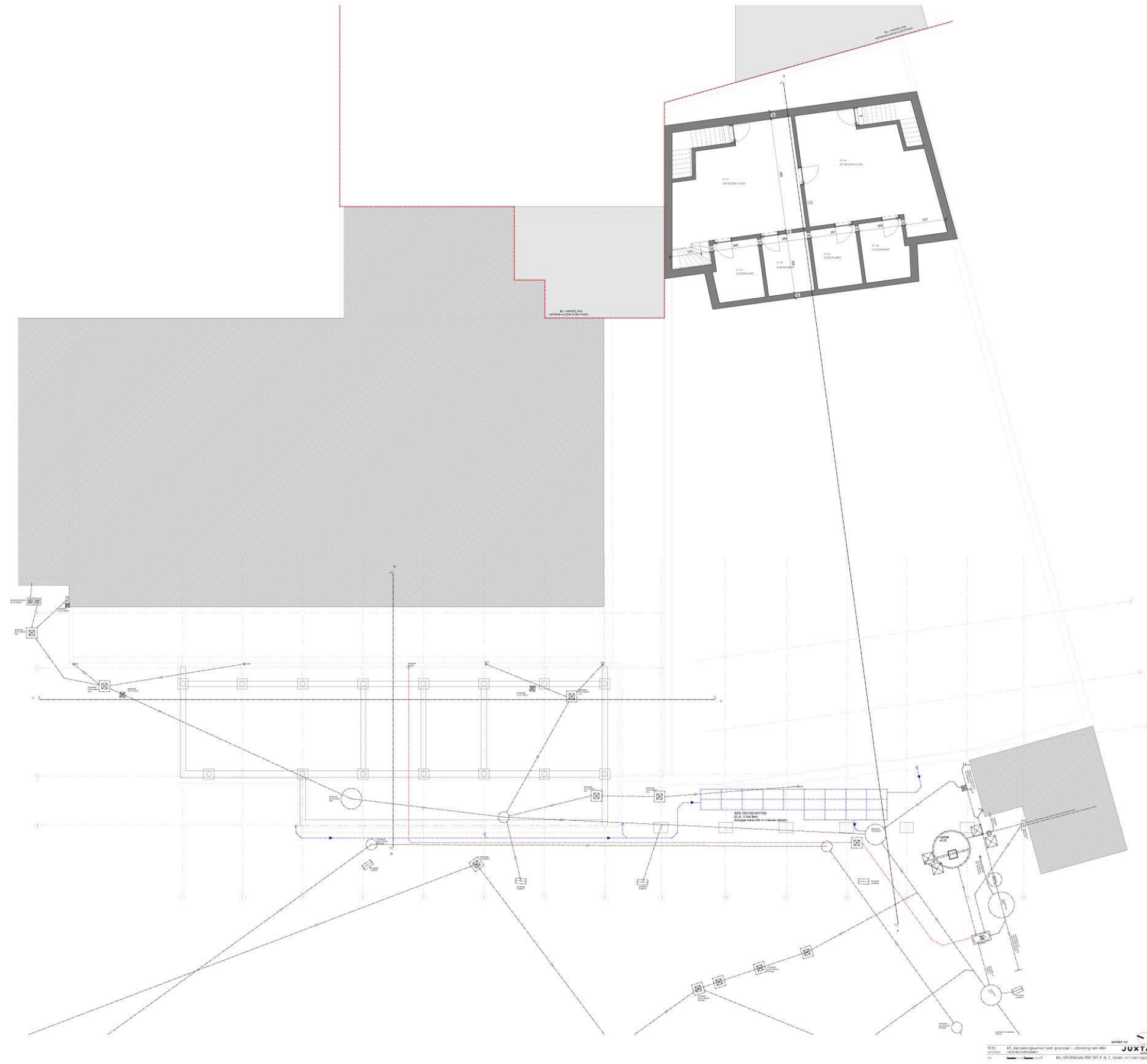
Figuur 4: Terreinprofiel A

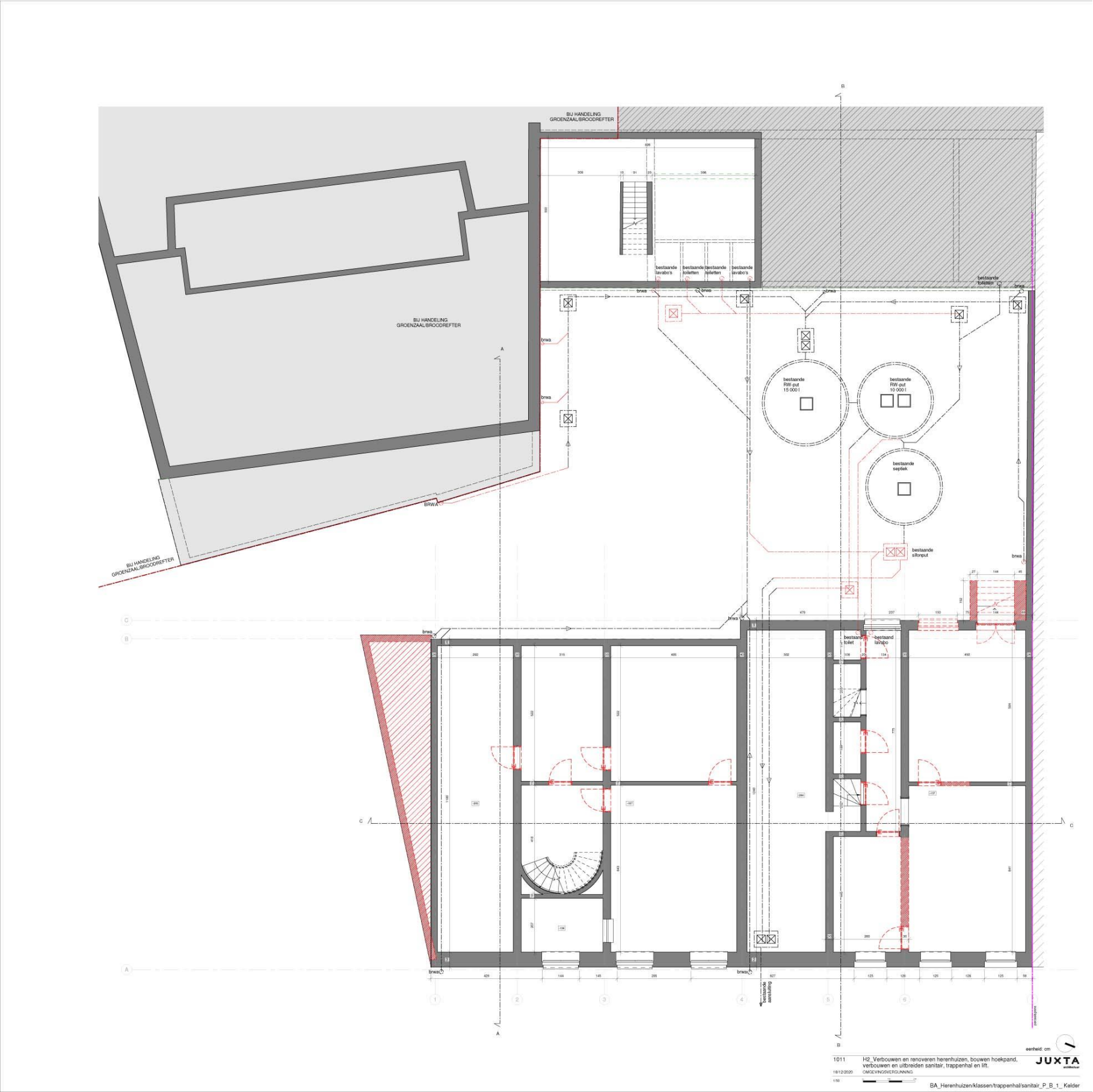
Figuur 5: Terreinprofiel B

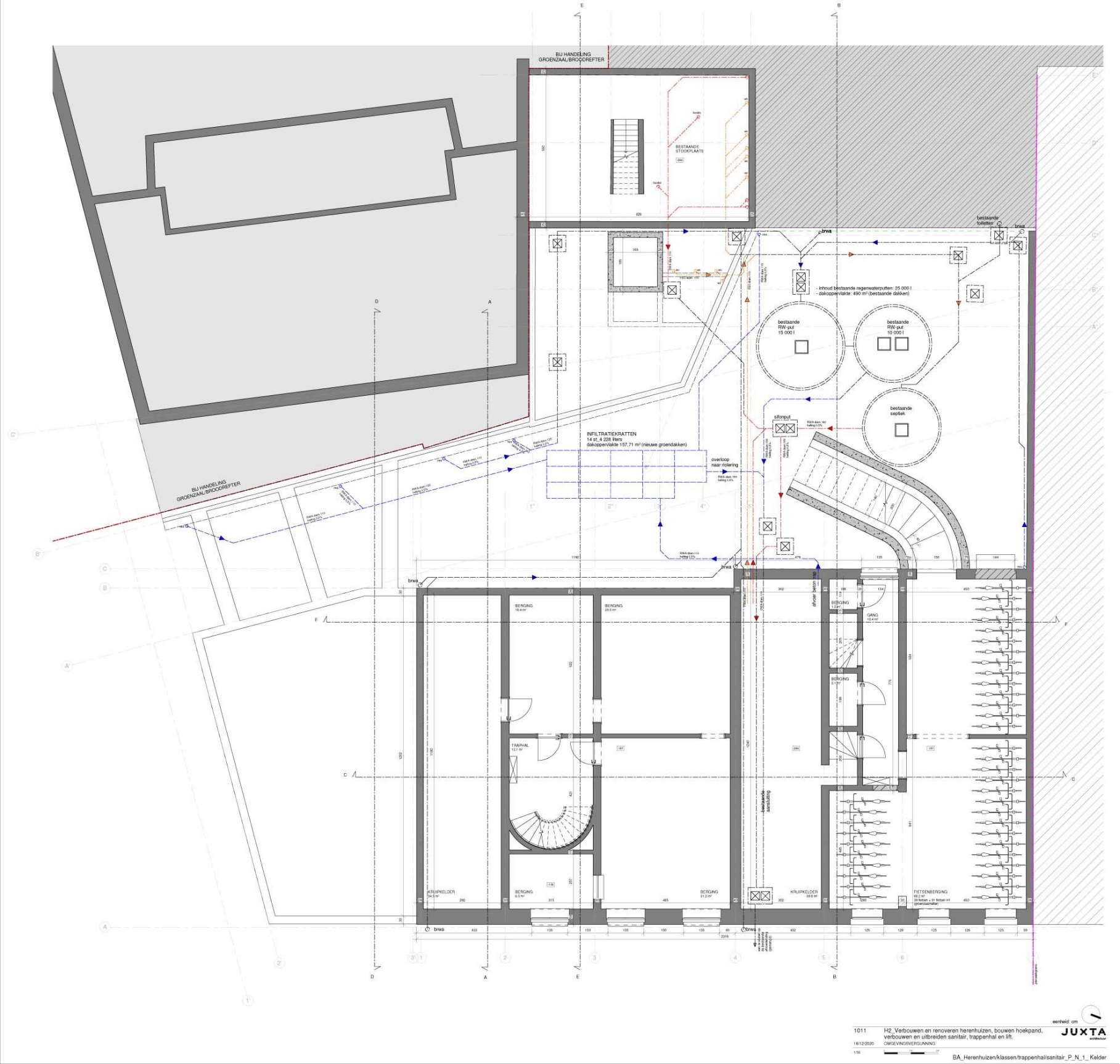
Figuur 6: Funderings- en rioleringsplan bestaande toestand zone reftergebouw

Figuur 7: Funderings- en rioleringsplan nieuwe toestand reftergebouw

Figuur 8: Funderings- en rioleringsplan bestaande toestand herenhuizen

Figuur 9: Funderings- en rioleringsplan ontworpen toestand herenhuizen

2.2.3 Werkwijze en strategie

Om de onderzoeksvragen te beantwoorden, is een proefputtenonderzoek aangewezen. Het is de meest geschikte onderzoeksmethode om het nodige inzicht te bieden in de stratigrafische opbouw van het aanwezige bodemarchief. Er werden drie proefputten machinaal aangelegd. In het oosten van het terrein werden twee proefputten van 3 x 3 m aangelegd. In het westen werd één proefput aangelegd met een afmeting van 3 x 10 m. In samenspraak met de opdrachtgever werden de locaties van de proefputten licht aangepast. Zo bevond er zich ter hoogte van de meest westelijke proefput een leiding waardoor er geopteerd werd om deze proefput meer naar het zuiden toe aan te leggen. De meest zuidoostelijke proefput werd ook iets meer naar het zuiden aangelegd in functie van een reclamebord van de opdrachtgever dat nog niet verwijderd mocht worden ten tijde van het onderzoek. Hierdoor werd de proefput enigszins buiten de contouren van het onderzoeksgebied aangelegd.

Op een dieper niveau werd er in de proefputten telkens vertrapt in functie van de veiligheid. De proefputten werden aangelegd met een opgravingsvlak per archeologisch relevant niveau om zicht te krijgen op de verticale stratigrafische opbouw van de te onderzoeken zones. De proefput werd gezien als een beperkte opgraving en werden zodanig geregistreerd. De natuurlijke ondergrond werd in proefput 3 bereikt. In proefput 2 werd bijkomend nog naar de diepte van de natuurlijke bodem gepeild aan de hand van een boring.

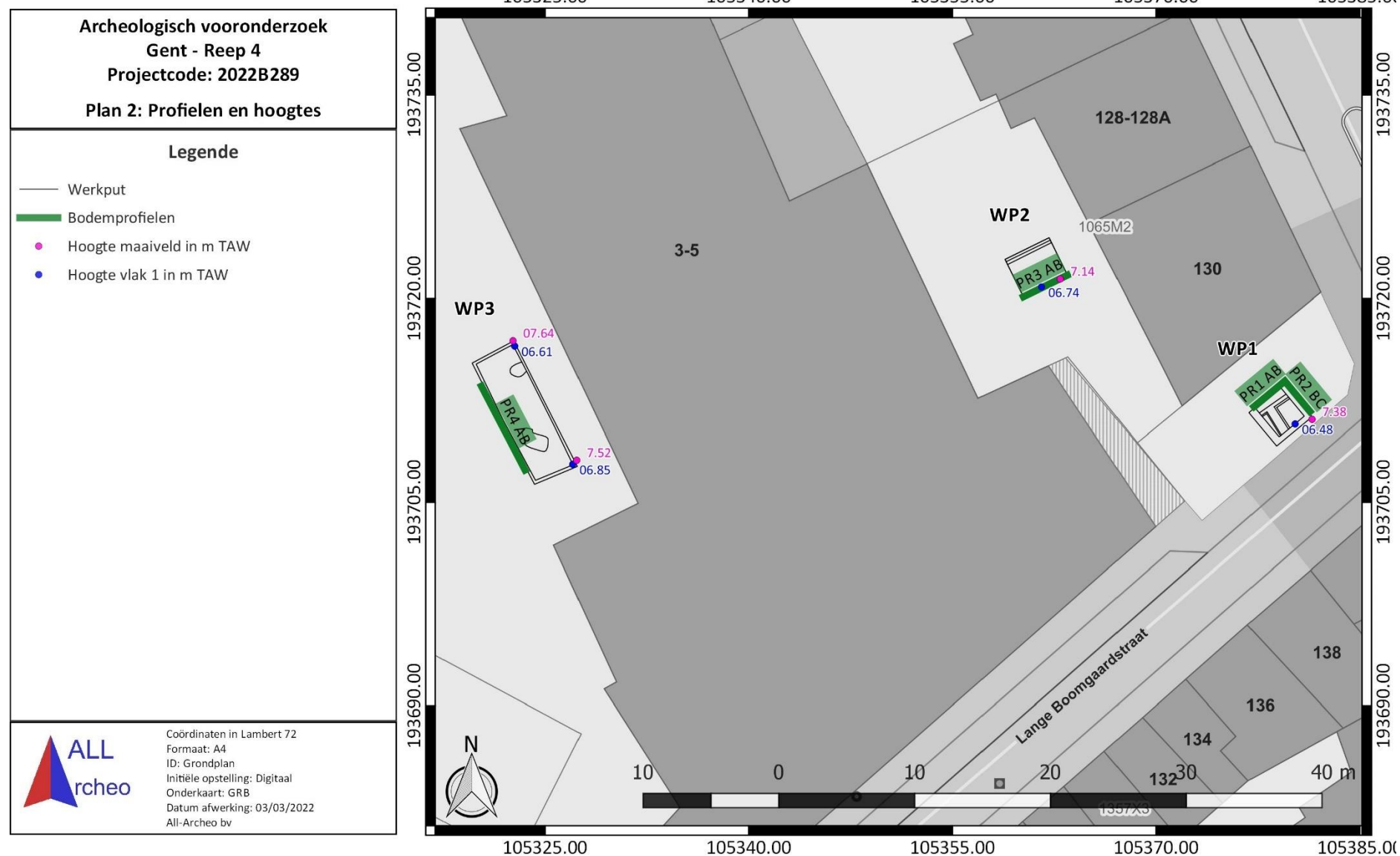
De diepte van de niveaus waarop sporen of vondstenconcentraties aanwezig zijn, werd door de veldwerkleider bepaald op basis van de vraagstelling en onderzoeksdoelen uit het programma van maatregelen.

Figuur 10: Werkfoto reclamebord ter hoogte van werkput 1

Figuur 11: Situering proefputtenonderzoek, weergegeven op het GRB (www.geopunt.be)

Figuur 12: Profielen en hoogtes, weergegeven op het DHM Vlaanderen II 1 m (www.geopunt.be)

2.3 Assessmentrapport

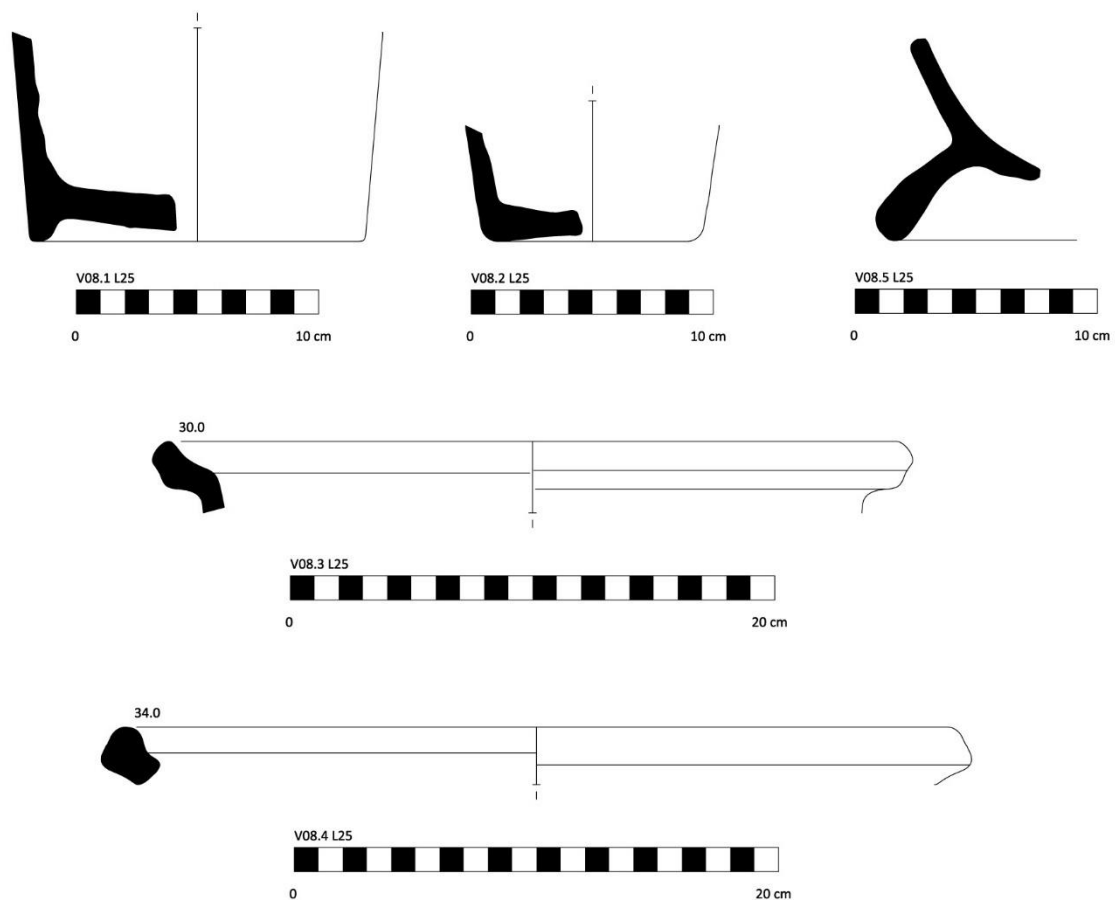
2.3.1 Methoden, technieken en criteria bij het assessment

Er werden 13 vondsten aangetroffen tijdens het onderzoek. Het conservatie-assessment werd uitgevoerd door de veldwerkleider. Er zijn geen archeologische vraagstellingen die aan de hand van staalname voor natuurwetenschappelijk materiaal onderzocht dienden te worden. Het assessment van de sporen werd uitgevoerd op basis van de plannen, profieltekeningen, foto's en spoorbeschrijvingen.

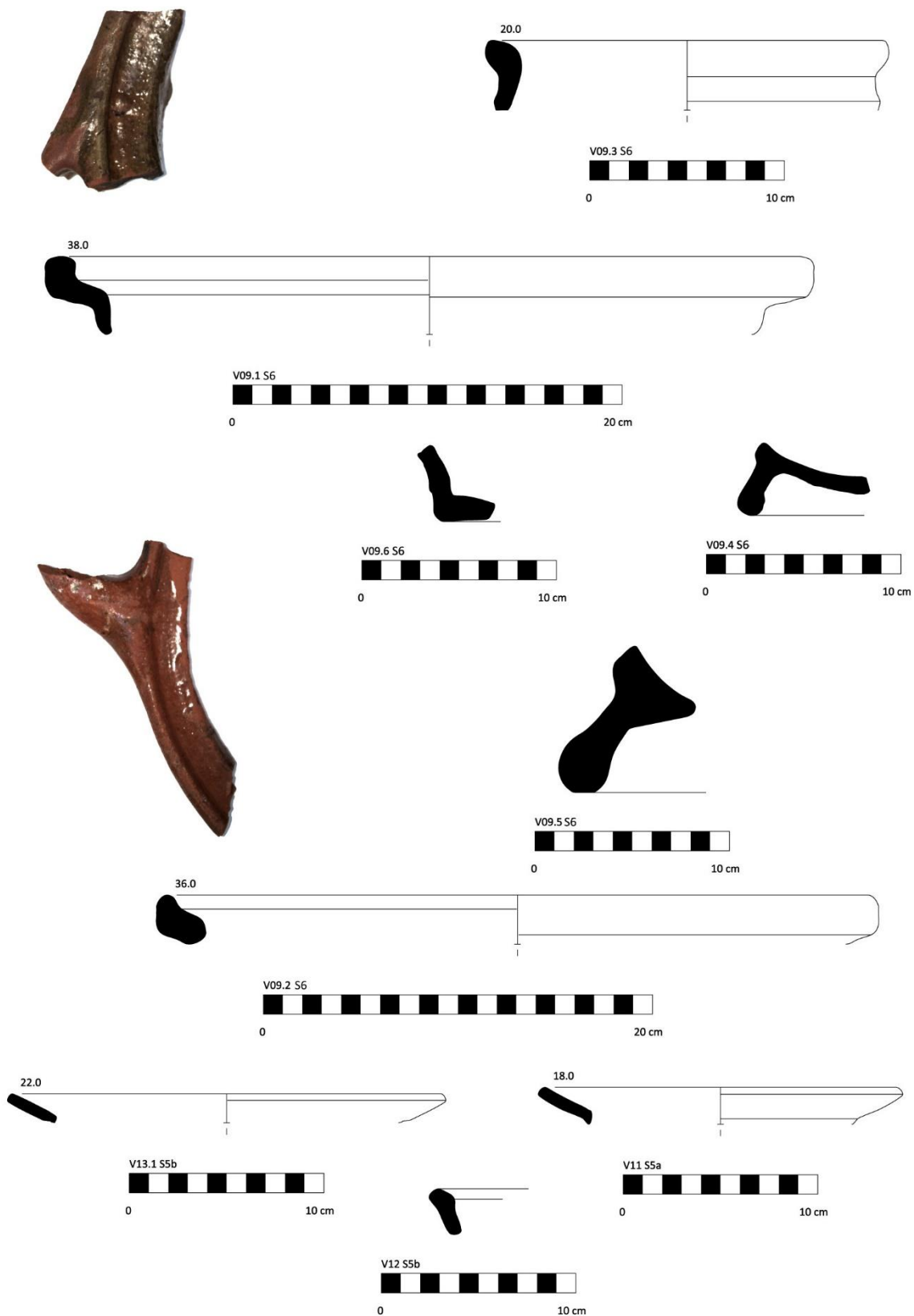
Door middel van proefputten werd een oppervlakte opengelegd van 46,13 m². Dit is 6,78 % van de te onderzoeken zone.

2.3.2 Assessment van de vondsten

Het vondstmateriaal dat aangetroffen is tijdens het proefputtenonderzoek omvat voornamelijk materiaal dat in de nieuwe tot de nieuwste tijd gedateerd wordt. Het bestaat hoofdzakelijk uit rood aardewerk dat al dan niet geglazuurd is. Het wordt vertegenwoordigd door bloempotten, kommen, teilen en kookpotten. Naast rood aardewerk is ook steengoed, wit geglazuurd aardewerk, industrieel wit aardewerk en industrieel porselein geregistreerd. Deze laatste twee worden vertegenwoordigd door borden. Verder vermelden we nog de vondst van een fragment van een pijpensteel. Buiten vaatwerk is ook bouwmaterial in keramiek opgemerkt. Het gaat dan om de fragmenten van een dakpan.

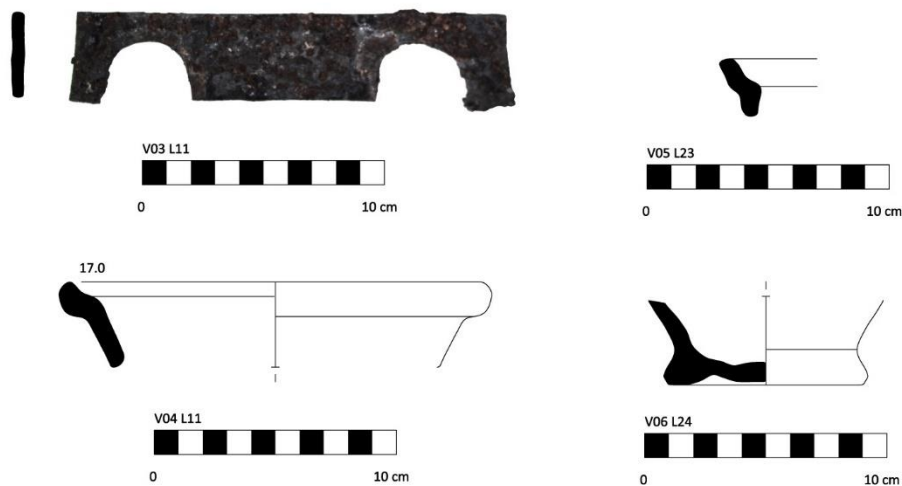
Figuur 13: Vondsttekeningen met betrekking tot laag L25

Figuur 14: Vondsttekeningen met betrekking tot sporen S5 en S6

Vertegenwoordigde vondstcategorieën naast aardewerk zijn glas, metaal, organisch materiaal en steen. Glas omvat voornamelijk fragmenten vensterglas en een fragment van een tegel. Verder is ook een fragment melkglas geregistreerd. Metaal bestaat uit een ijzeren plaatje. Het organisch materiaal omvat een oesterschelp en steen is vertegenwoordigd door een fragment kalksteen dat wellicht als bouw materiaal geïnterpreteerd mag worden.

De meeste vondsten werden aangetroffen in laag L25 en sporen S5 en S6.

Figuur 15: Overige vondsttekeningen

Een bijzondere vondst is die van een tuit in rood geglazuurd aardewerk. We kennen deze tuitvorm in wit geglazuurd aardewerk, afkomstig van Duitsland. Ze worden er gedateerd in de 18de tot het midden van de 19de eeuw. Een ronde tuit in rood geglazuurd aardewerk komt wel al eerder voor, met name in de 14de-15de eeuw.⁶ De vondst bevond zich echter in een jongere context.

Figuur 16: Vondsten uit laag 4

⁶ Gawronski 2012, 138 en 280

Een gedetailleerd overzicht van de vondsten per context is te vinden in de vondstenlijst in bijlage.

2.3.3 Assessment van stalen

Er zijn geen archeologische vraagstellingen die aan de hand van staalname voor natuurwetenschappelijk materiaal onderzocht dienden te worden. Er is dus geen natuurwetenschappelijk onderzoek nodig.

2.3.4 Conservatie assessment

De vondsten bevinden zich in een goede staat. Indien de vondsten in een stabiele omgeving bewaard worden, is geen bijkomende conservatie nodig.

2.3.5 Assessment van de landschappelijke ligging en stratigrafische bodemopbouw

De site kent een complexe verticale stratigrafie. Het onderzoeksgebied is te situeren in een vrij vlakke zone met in het noordwesten een hoger gelegen zandrug (10 m TAW). Het terrein zelf varieert tussen een hoogte van 8,68 in het noorden en 9,35 m TAW in het zuiden. Het onderzoeksgebied valt nagenoeg volledig binnen een bebouwde zone met slechts enkele kleinere zones die begroeid zijn.

Er werden vier bodemprofielen geregistreerd. Het gaat om twee bodemprofielen in werkput 1 en telkens één profiel in werkputten 2 en 3. De bodemopbouw verschilt per werkput. Dit hangt samen met een ander gebruik in het verleden (zie 2.1). Omwille van veiligheidsredenen kon er niet over de hele proefput verdiept worden tot op de natuurlijke bodem. Er werd gewerkt met vertrappingen in de profielwand om steeds de veiligheid van de archeologen en de stabiliteit van de wanden te verzekeren.

De stratigrafie ter hoogte van werkput 1 wordt vooral gekenmerkt door dempingslagen. Het grootste deel van de werkput was gelegen ter hoogte van enkele kelders die volgens het beschikbare historische kaartmateriaal dateren uit de 19de eeuw.⁷

Bovenaan profielen 1 en 2 bevindt zich een beploegde A-horizont (Ap) van circa 40 cm (Figuur 24). Hieronder volgt een ophogingspakket van circa 20 cm, bestaande uit grijs zand (L2). Deze laag bevatte recent baksteenmateriaal en cementmortel. Deze laag kan geïnterpreteerd worden als een nivelleringslaag. Hieronder vangen drie dempingspakketten aan (L3-5). Het eerste pakket bestaat uit 40 cm donker beige zand met blauwe vlekken. Hieronder bevindt zich een 20 cm dikke puinlaag bestaande uit baksteenmateriaal, asfalt en grind. Deze laag ligt bovenop muren M1, M2 en M3. Tot slot vangt een donker beige tot grijs dempingspakket aan met zeer weinig inclusies (L5). Deze laag is circa 1 m dik en bevindt zich op de keldervloer.

Het feit dat de demping zeer weinig puinmateriaal bevat wijst op een vrij recente demping van de kelders. Dit wordt bevestigd door een luchtfoto uit 1997 - 1990 waar de rijhuizen die hier gesitueerd waren nog zichtbaar zijn (Figuur 18). Er werd overwogen om de studie van de bodemhorizonten onder de keldervloer voort te zetten maar wegens de grote hoeveelheid toestromend water en met de stabiliteit van de nabijgelegen straat in het achterhoofd werd er besloten om niet verder te verdiepen. We hebben er de ondergrond tot op de geplande verstoringsdiepte onderzocht.

⁷ Bruggeman/Reyns 2020, 34

Figuur 17: Werkput 1, profiel 2 BC tot op vlak 1

Figuur 18: Luchtfoto uit 1979-1990 met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

Meer naar het noorden toe werd werkput 2 aangelegd met bodemprofiel 3. Deze werkput wordt gekenmerkt door een nagenoeg volledige verstoring van het bodemarchief. Bovenaan bevindt zich een Ap-horizont gevolgd door een geroerde ploeglaag (L9) met een gezamenlijke dikte van circa 40

cm. Hieronder volgt een 2,8 m dikke laag met een lichtbeige tot lichtbruine kleur (L6). Op een diepte van circa 1,5 m verblauwt deze laag ten gevolge van zuurstofgebrek in de bodem. Deze laag is vermoedelijk het gevolg van saneringswerken in relatie tot het verwijderen van een mazouttank en/of de aanleg van enkele regenwaterputten en een septicke put ten noorden van werkput 2.⁸ Op een diepte van circa 2,4 m werd vlak 2 aangelegd.

Figuur 19: Werkput 2, profiel 3 AB

Figuur 20: Werkput 2, humeuze laag in boring 1 op een diepte van 4,2 m onder het maaiveld

⁸ Bruggemans/Reyns 2020, 6

Het bodemarchief werd hier verder bestudeerd aan de hand van een manuele boring. Deze toont aan dat de verstoring stopt op een diepte van circa 3,20 m wanneer een donkergrijze laag met baksteenpuin aanvangt (L7). Deze laag bevat tevens een sterke mazoutgeur en is circa 50 cm dik. Hieronder volgt een humeuze laag van circa 10 cm dik (L8). Tot slot vangt de moederbodem aan, bestaande uit groene klei.

Werkput 3 bestond uit een 3 m brede sleuf van 10 m lang. Bovenaan bevond zich hier, net als in werkput 2 bovenaan een beploegde A-horizont, gevolgd door een geroerde A-horizont met een gezamenlijke dikte van circa 40 cm. Hieronder volgt een puinlaag van baksteenmateriaal met kalkmortel, met variërende dikte tussen 40 en 60 cm. De aangetroffen bakstenen in puinlaag L10 waren groot van afmetingen met een lengte van 21,5 cm, een breedte van 10 cm en een hoogte van 5 cm. De afmetingen komen overeen met het baksteenmateriaal afkomstig van de fabrieksfase die werd aangetroffen tijdens het voorgaand sleuvenonderzoek ter hoogte van de Seminariestraat.⁹

Figuur 21: Werkput 3, profiel 4 ten noorden van Muur M9

Onder deze laag bevindt zich centraal in de werkput muur M9. Vanaf hier verschilt het bodemprofiel ten noorden en ten zuiden van de muur. Ten noorden van muur M9 bevinden we ons buiten het gebouw waartoe muur M9 behoorde. Meteen onder de puinlaag bevindt zich laag 11, die geïnterpreteerd wordt als een begraven A-horizont (Ab). Op deze A-horizont werden enkele industriële glazen raampanelen aangetroffen (Figuur 22). Hierdoor kan dit oude loopoppervlak

⁹ Acke 2007, 110

toegeschreven worden aan de industriële fase van het onderzoeksgebied. Drie ophogingspakketten volgen waarvan L13 en L15 bestaan uit puinlagen met baksteenmateriaal en L14 een hoge concentratie van sintels bevatte. Mogelijk zijn deze sintels afkomstig uit de stookruimtes van de textielfabriek, al kan dit niet met zekerheid gezegd worden. Deze ophogingspakketten bevinden zich tot op een diepte van circa 2,5 m onder het maaiveld. Een gedempte greppel (S5) met twee vullingslagen volgt tot op een diepte van circa 2,90 m onder het maaiveld. Deze greppel wordt geflankeerd aan de noordzijde door twee begraven A-horizonten (L16 en L17) van telkens 10 cm dik. Hier net onder bevindt zich ook een begraven A-horizont (L18) die tot slot gevolgd wordt door een groengrijze C-horizont. De moederbodem bestaat hier uit een lemige klei.

Figuur 22: Werkput 3, glazen panelen op laag L11

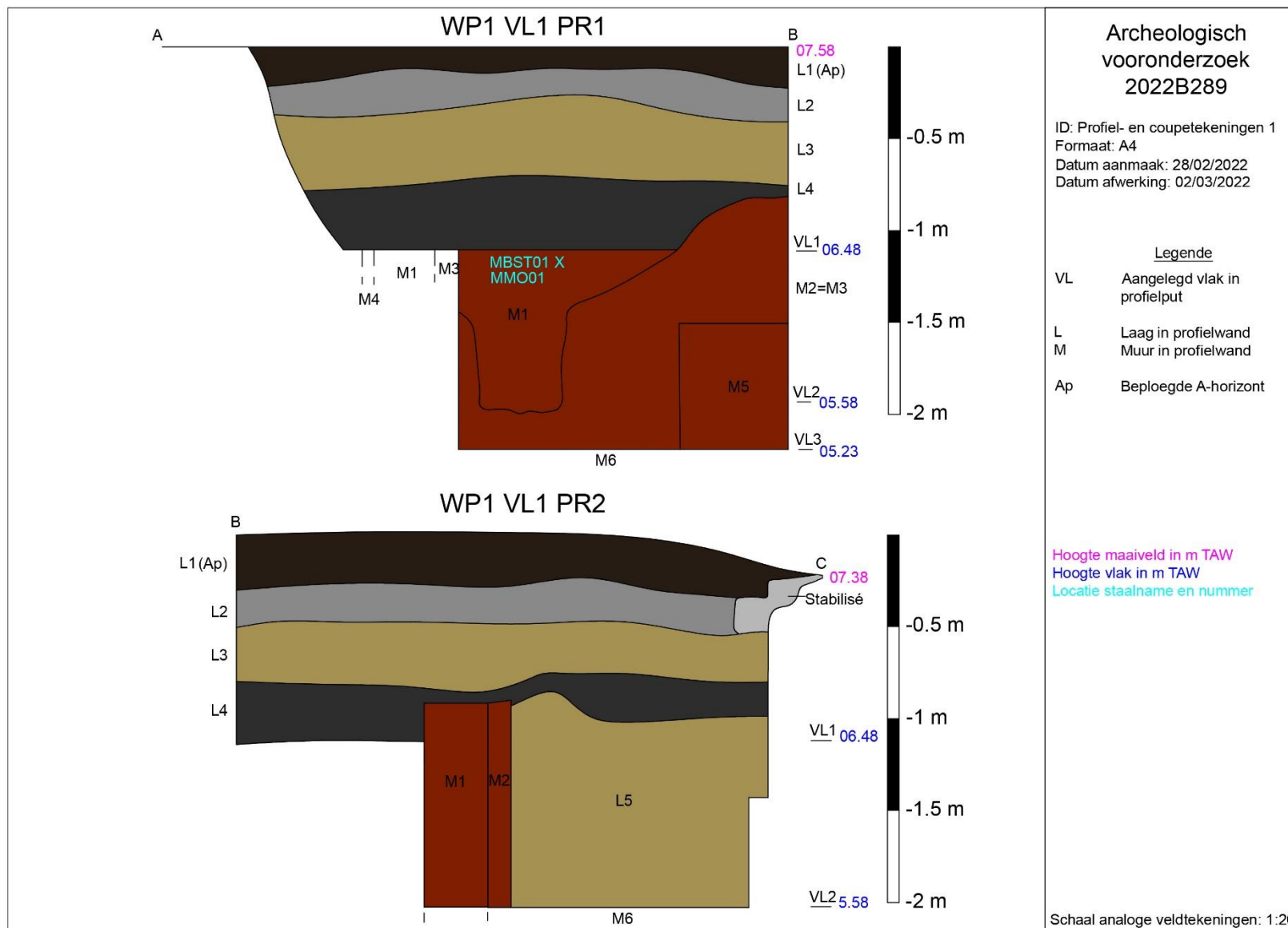
Ten zuiden van muur M9 bevindt zich onder puinlaag L10 een oude bakstenen vloer uit de fabrieksfase. Twee stabilisatielagen volgen met een bovenste laag (L19) van circa 10 cm bestaande uit een gele zandige laag en een tweede laag (L20) bestaande uit een sintellaag. Hieronder bevindt zich wederom een puinpakket bestaande uit bakstenen met trasmortel. De puinlaag heeft een dikte van circa 60 cm. Vier ophogingspakketten volgen (L22-L25). Deze lagen bevatten baksteenmateriaal en worden aan de hand van de vondsten gedateerd in de nieuwe tot de nieuwste tijd. De ophogingspakketten gaan tot een diepte van 2,5 m. Laag L25 bestaat uit een begraven A-horizont van circa 20 cm dik en kan mogelijk gelijkgesteld worden aan L18 aan de noordzijde van muur M8. Onderaan bevindt zich een vergelijkbare moederbodem zoals hierboven vermeld.

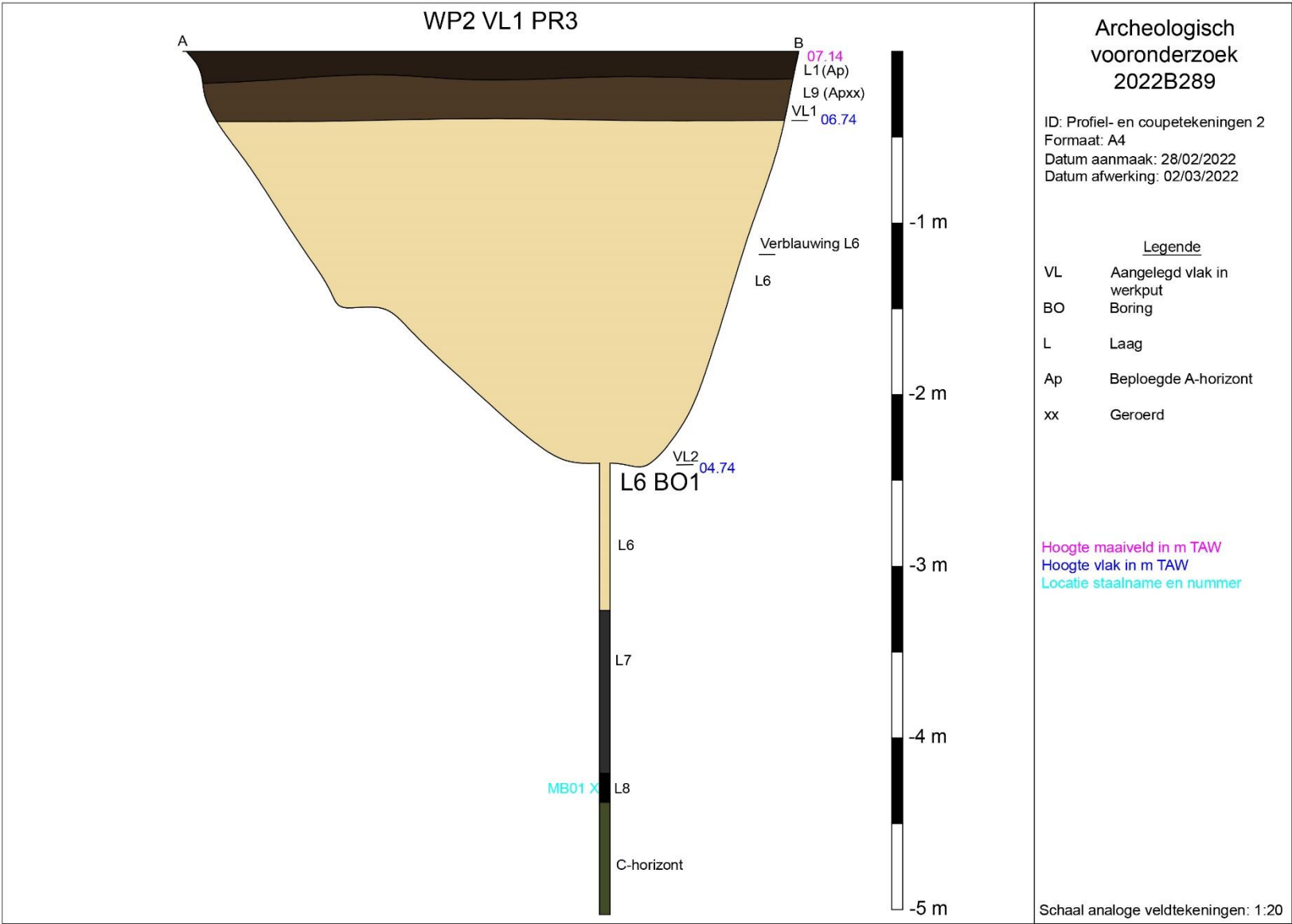
Figuur 23: Werkput 3, profiel 4 ten zuiden van Muur M9

Het aangetroffen bodemprofiel sluit aan bij de waarnemingen van het voorgaande onderzoek ter hoogte van de Seminariestraat en bij de verwachtingen van de bureaustudie.¹⁰

¹⁰ Acke 2007, 105-107; Bruggemans/Reyns 2020, 18-22

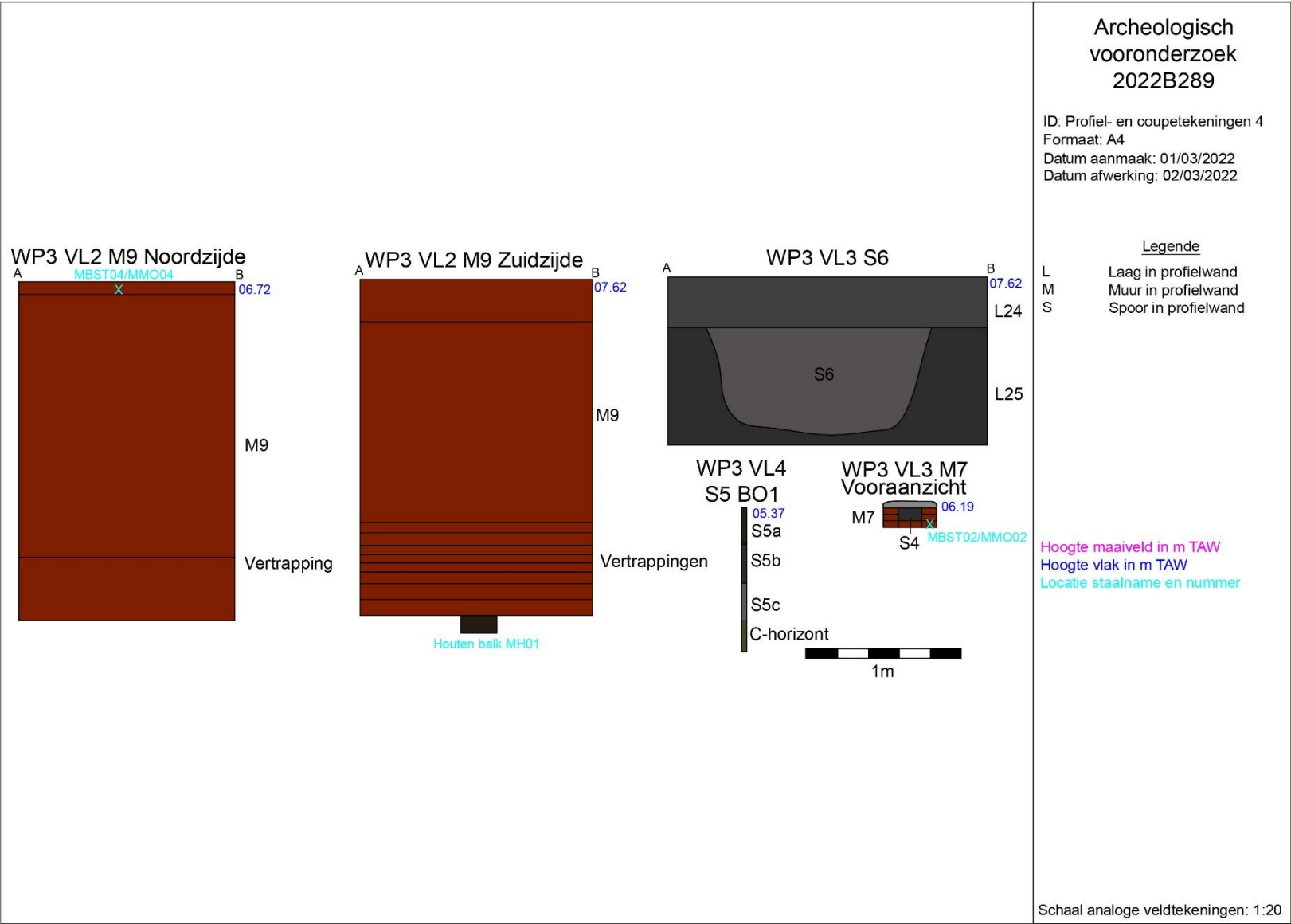
Figuur 24: Profiel- en coupetekeningen plaat 1

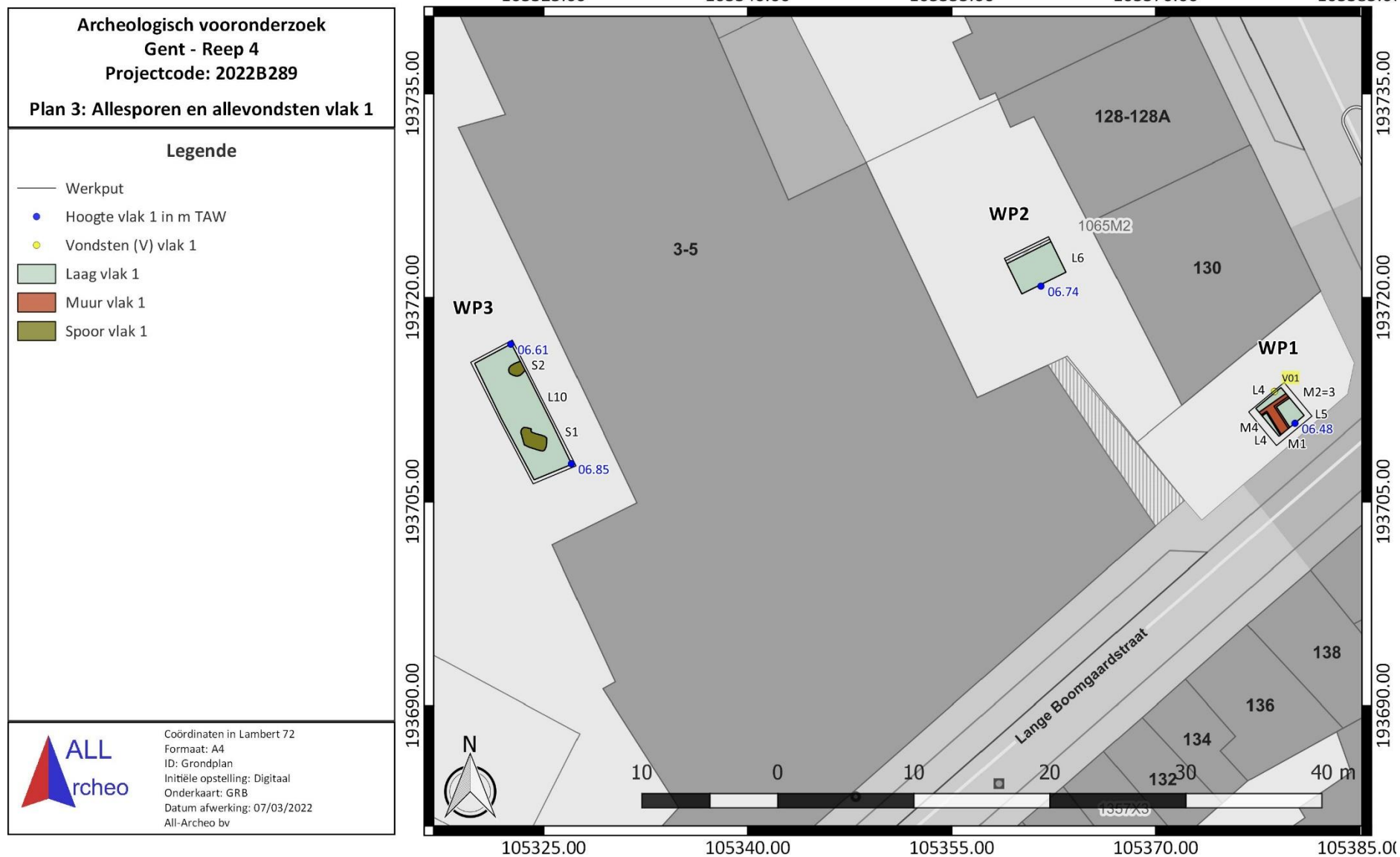

Figuur 25: Profiel- en coupetekeningen plaat 2

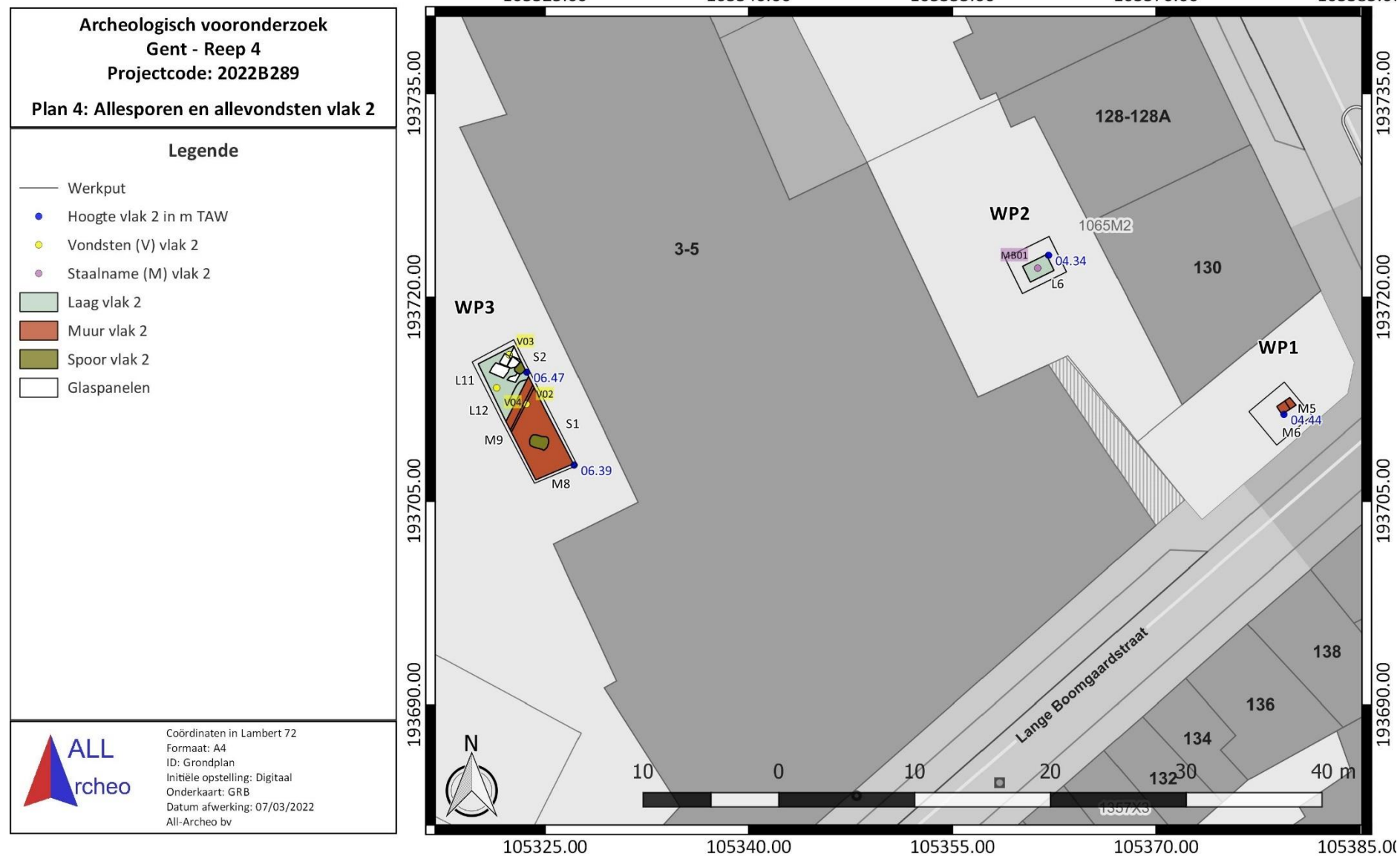

Figuur 26: Profiel- en coupetekeningen plaat 3

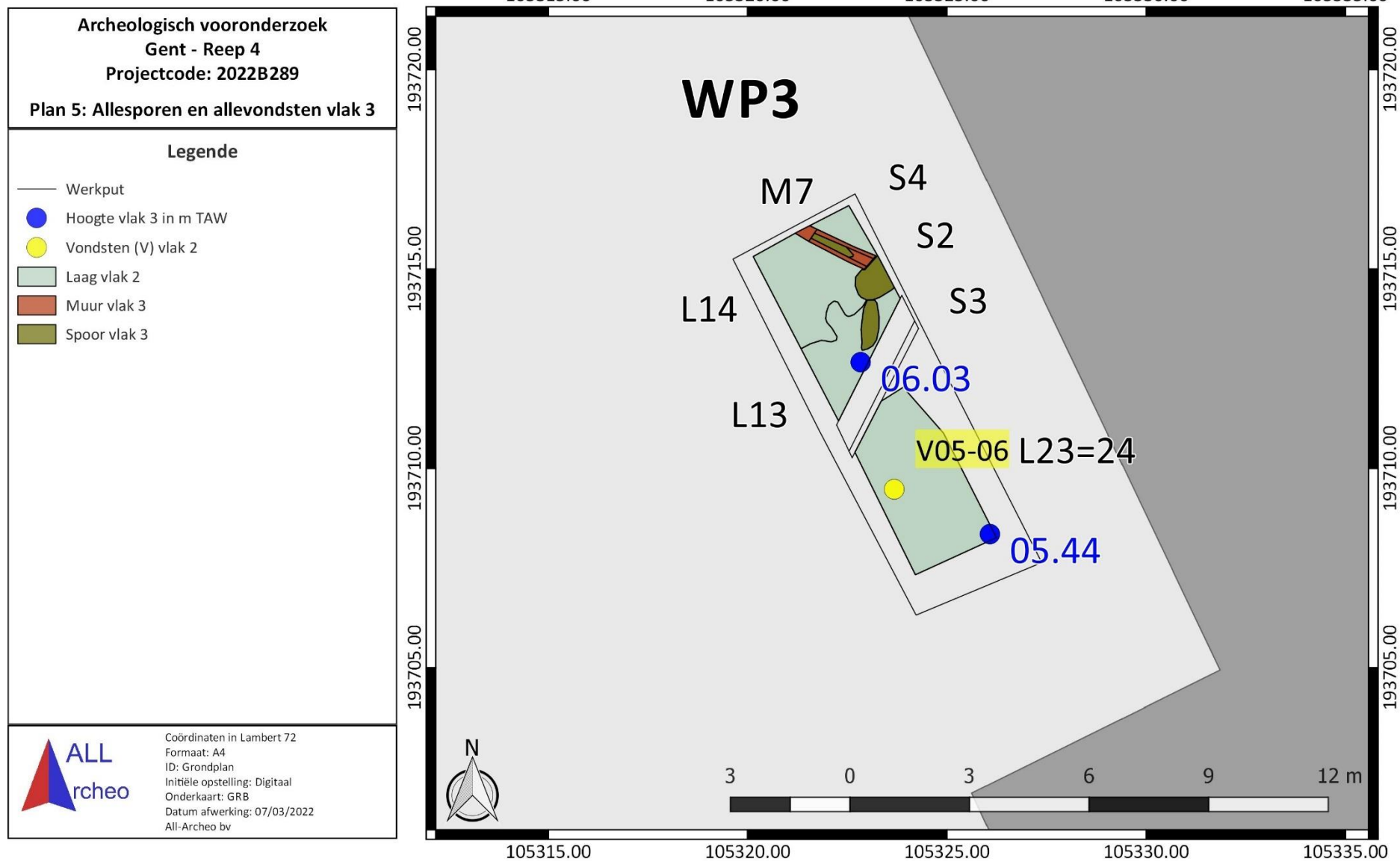

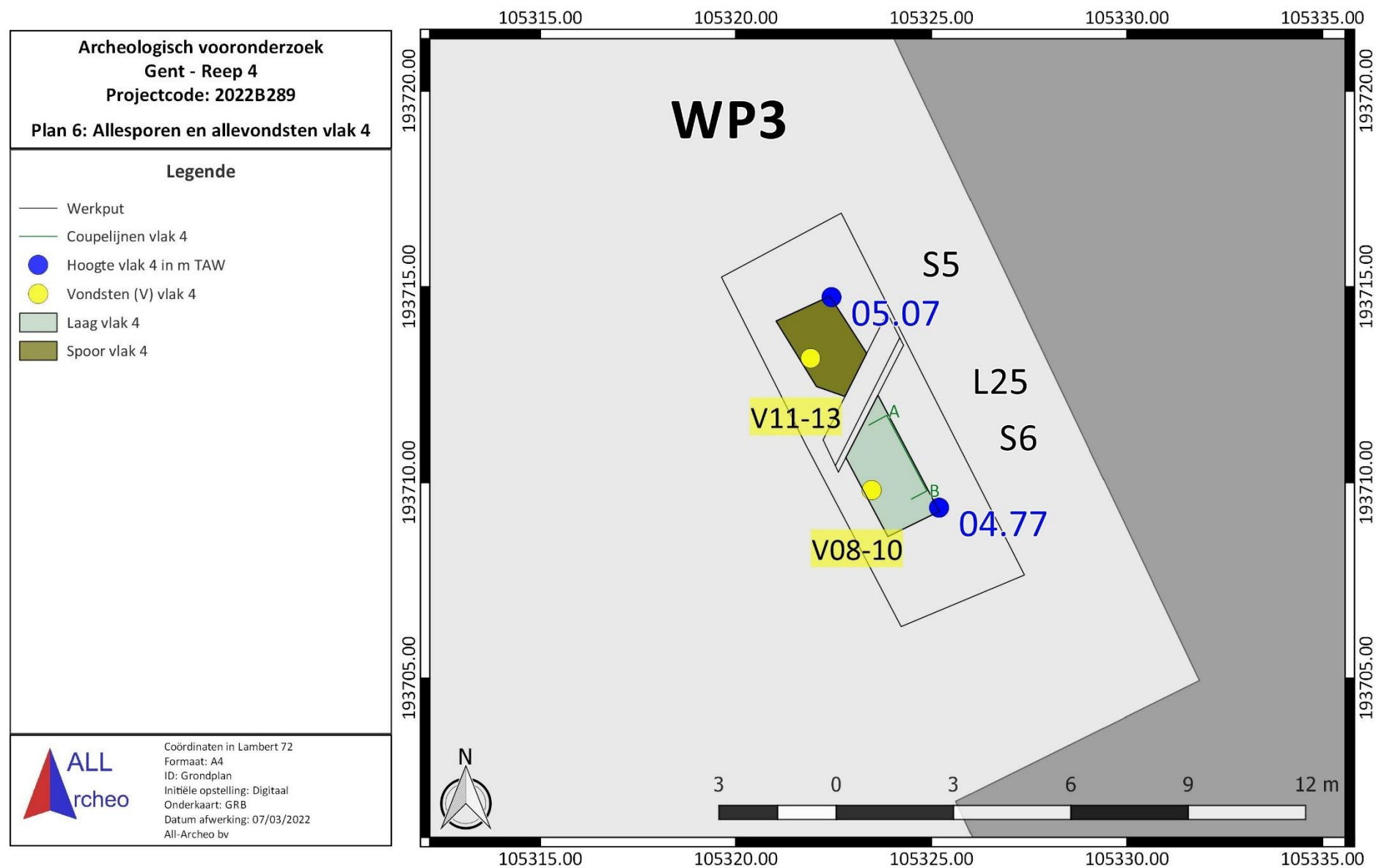
Figuur 28: Allesporen- en alle vondstenkaart vlak 1, weergegeven op het GRB (www.geopunt.be)

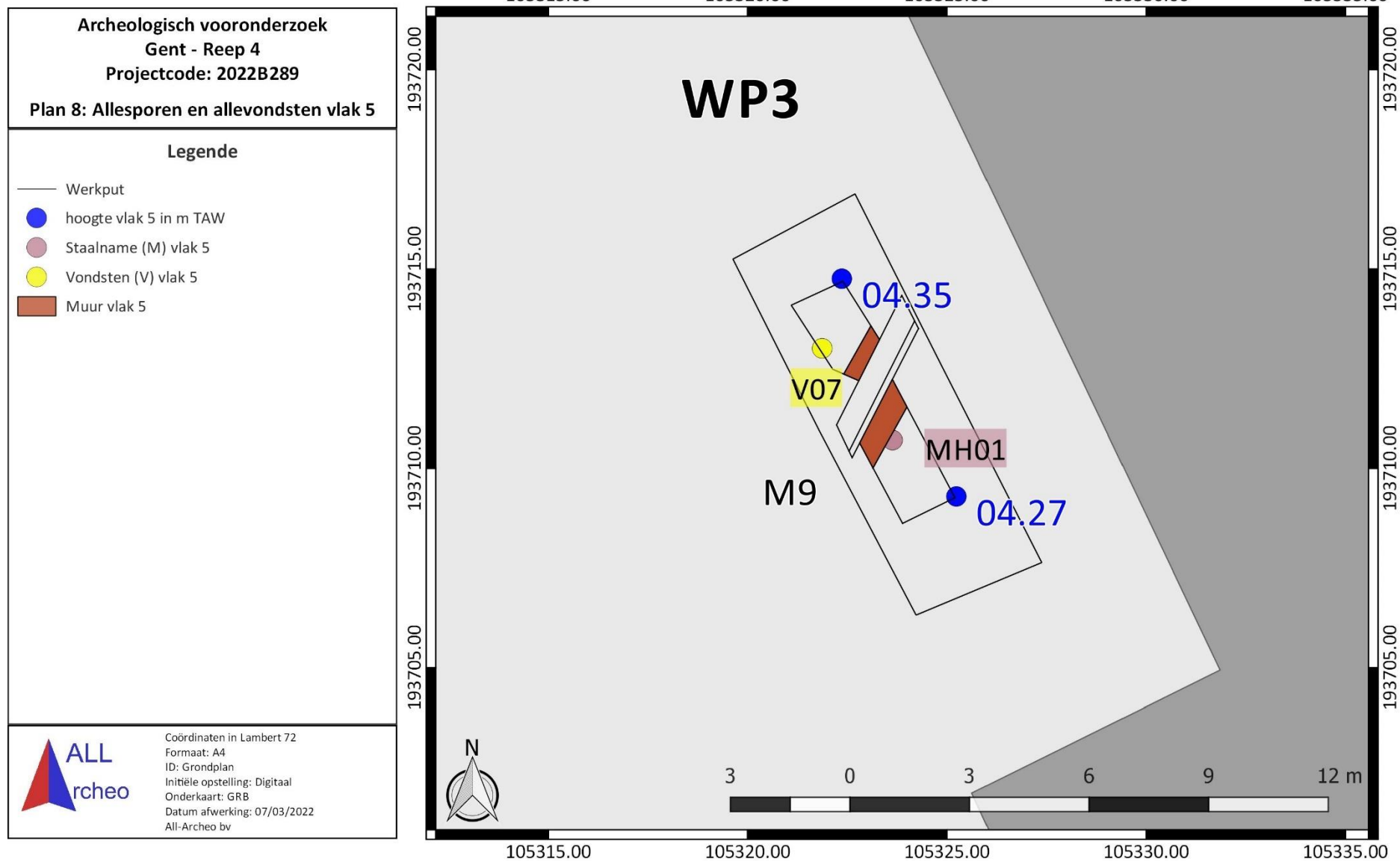
Figuur 29: Allesporen- en alle vondstenkaart vlak 2, weergegeven op het GRB (www.geopunt.be)

Figuur 30: Allesporen- en alle vondstenkaart vlak 3, weergegeven op het GRB (www.geopunt.be)

Figuur 31: Allesporen- en alle vondstenkaart vlak 4, weergegeven op het GRB (www.geopunt.be)

Figuur 32: Allesporen- en alle vondstenkaart vlak 5, weergegeven op het GRB (www.geopunt.be)

2.3.6 Assessment van sporen

De site kent een complexe verticale stratigrafie. De aangetroffen sporen worden per functionele context besproken. In totaal werden zes sporen geregistreerd, waarvan twee verstoringen, een kuil van een oude leiding, een sliblaag in een gootje, een gracht en een puinkuil. Daarnaast werden er nog negen muurresten aangetroffen. De meeste sporen werden ter hoogte van werkput 3 aangetroffen.

Ter hoogte van werkput 1 werden enkele muurresten geregistreerd. Bij de aanleg van vlak 1 kwamen de resten van twee kelders aan het licht. Muur M1 werd geïnterpreteerd als de hoofdmuren van twee kelders. Bij de aanleg van de proefput kwam een T-vormige muur aan het licht. De noordwestzijde van de keldermuur lag parallel aan de Lange boomgaardstraat. Een bredere muur sloot hier haaks op aan. De noordwestzijde van M1 was niet bepleisterd, waardoor we er van uit gaan dat dit een buitenmuur van de kelder was. Het zuidoost-noordwest georiënteerd gedeelte van M1 was circa 30 cm breed, terwijl het noordwest-zuidoost gedeelte van M1 65 cm dik was. De muur had een staand verband en was opgebouwd met bakstenen van 22,2 cm lang, 10,5 cm breed en 5 cm hoog. De mortel bestond uit een lichtgrijze, vrij zachte kalkmortel met kalkspikkels. Aan de binnenzijde van de kelders was er een herstelling in muur M1 aanwezig (muurnummers M2, M3 en M4). Deze muren bestonden uit een halfsteens verband, met bakstenen van 19 cm lang, 8 cm breed en 5,5 cm hoog. De muur was opgebouwd met een zeer harde trasmortel.

Figuur 33: Werkput 1, Keldermuren M1 tot M4 in profiel 1 AB

Figuur 34: Werkput 1, keldermuren M1 tot M4 in vlak 1

Bij het verdiepen naar vlak 2 in werkput 1 werd een dwarsmuur en een bakstenen vloer aangetroffen. Dwarsmuur M5 kende dezelfde opbouw als muren M2 tot M4. De bakstenen vloer bestond uit afwisselende kops-streks liggende bakstenen met een vergelijkbare mortel als muur M1. Vloer M6 kende geen herstellingen. Er werd overwogen om de studie van de muurresten onder de keldervloer voort te zetten maar wegens de grote hoeveelheid toestromend water en de stabiliteit van de nabijgelegen straat werd besloten om niet verder te verdiepen. Eventuele dieper gelegen relevante sporen worden niet bedreigd door de geplande werken. De kelders zijn toe te schrijven aan de bewoning uit de 19de eeuw en zijn dus te dateren in de nieuwste tijd.

Figuur 35: Werkput 1, dwarsmuur M5 en vloer M6

Alle andere relevante sporen werden aangetroffen in werkput 3. Ter hoogte van vlak 2 kwamen er enkele muurresten aan het licht. Muur M8 omvat een bakstenen vloer met streks liggende stenen van 17,5 cm lang, 6 cm breed en 4,5 m hoog. De vloer was opgebouwd met een zachte grijsgele kalkmortel met kalkspikkels en was één baksteen dik. Centraal in de werkput was de vloer verstoord door een kuil (S1) van circa 2 m op 1 m. Deze kuil was reeds zichtbaar in de bovenliggende puinlaag L10 en wordt geïnterpreteerd als een verstoring. Ten noorden van muren M8 en M9 werd spoor S2 aangetroffen met gelijkaardige kenmerken als S1 (Figuur 37). Zo bevatten beide kuilen recente inclusies zoals beton en plastic.

Figuur 36: Werkput 3, vloer M8 en verstoring S1

Figuur 37: Werkput 3, verstoring S2 op vlak 1 (links) en in profiel (rechts)

Lagen L19 en L20 werden geïnterpreteerd als de nivelleringslagen van vloer M8. De lagen liggen op een verjonging van muur M9, wat op een jongere datering voor de vloer wijst. Muur 9 is opgebouwd uit bakstenen van 22 cm lang, 11,5 cm breed en 4,5 cm hoog en is gemetst met een vrij zachte lichtgele kalkmortel met kalkspikkels. De bakstenen waren in een staand verband geplaatst. De muur heeft een noordoost-zuidwest oriëntatie, is 80 cm breed en 2,20 m hoog bewaard. Zowel aan de noordzijde als aan de zuidzijde kent de muur enkele verjongingen. Aan de noordzijde werd deze verjonging pas bij de onderste 40 cm aangetroffen. Aan deze zijde van de muur was de verjonging eerder brokkelig en stak ze circa 40 cm uit. Aan de zuidzijde was er reeds een verjonging te vinden op 30 cm, net onder vloer M8. Vervolgens werden er zes verjongingen van telkens 6 cm aangetroffen, vanaf 60 cm van de onderkant van de muur. De laatste verjonging is 10 cm diep en rust op een houten balk van ca. 10 cm dik en 20 cm breed (Figuur 39). Er werd geen aanlegkuil aangetroffen, waardoor we vermoeden dat de omliggende lagen een jongere datering kennen dan de muur. Een vergelijking van de muren vergeleken met het beschikbare historische kaartmateriaal toont dat zowel muur M9 als vloer M8 overeen komen met de grenzen van een gebouw van de katoenfabriek Lousberghs die actief was in 1823 – 1925, zoals te zien is op de historische kaart van J. Gevaert en A. Vanimpe uit de 19de eeuw (Figuur 40). Dit, in combinatie met het gerelateerde aardewerk, plaatst de muurresten in de nieuwste tijd.

Figuur 38: Werkput 3, muur M9

Figuur 39: Werkput 3, zuidoost aanzicht van muur M9 met onderaan houten balk MH01

Figuur 40: Synthese muren M8 en M9 geprojecteerd op een 19de -eeuwse kaart van J. Gevaert en A. Vanimpe met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.cartesius.be)

Ten noorden van muur M9 werden nog enkele resten aangetroffen in vlak 3. Langs muur M9 liep een loden waterleiding die afgetopt was aan de oostzijde. De leiding stond vermoedelijk in verband met muur M9 en kan daarom ook gedateerd worden in de nieuwste tijd.

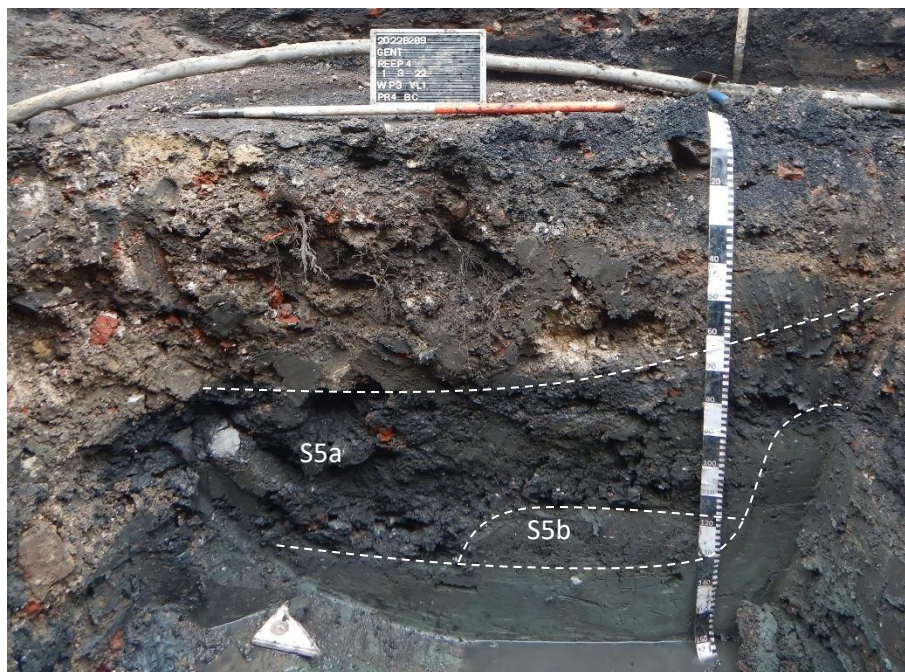
Figuur 41: Werkput 3, loden leiding S3 in vlak 3

Figuur 42: Werkput 3, bakstenen gootje M7 met vulling S4 in vlak 3

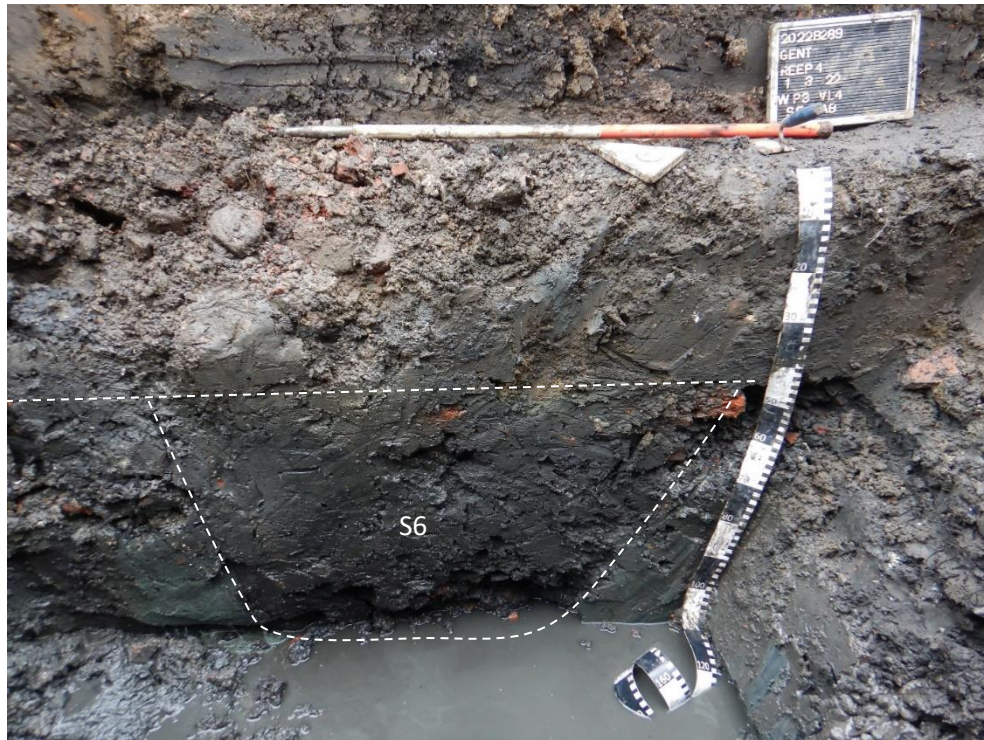
In de meest noordelijke hoek van werkput 3 werd nog een bakstenen gootje aangetroffen met muurnummer M7. Het gootje bestond uit twee lagen bakstenen, gemetst met trasmortel. De bakstenen waren 21 cm lang, 6 cm breed en 4,5 cm hoog. Het gootje was afgedekt met natuurstenen blokken van 35 cm bij 35 cm en 5 cm hoog. De vulling van sliblaagjes kreeg spoornummer S4. Het gootje wordt op basis van het gebruik van trasmortel gedateerd in de nieuwste tijd.

Ter hoogte van vlak 4 werden de laatste twee sporen aangetroffen. Tegen de noordelijke wand van M9 werd een greppel aangetroffen van ca. 1,4 m breed en 50 cm diep. De greppel bestond uit twee dempingslagen, maar bevatte telkens baksteen en mortelinclusies. Enkele vondsten in de vulling, zoals een fragment industrieel wit aardewerk, industrieel porselein en een fragment melkglas wijzen op een datering in de nieuwste tijd.

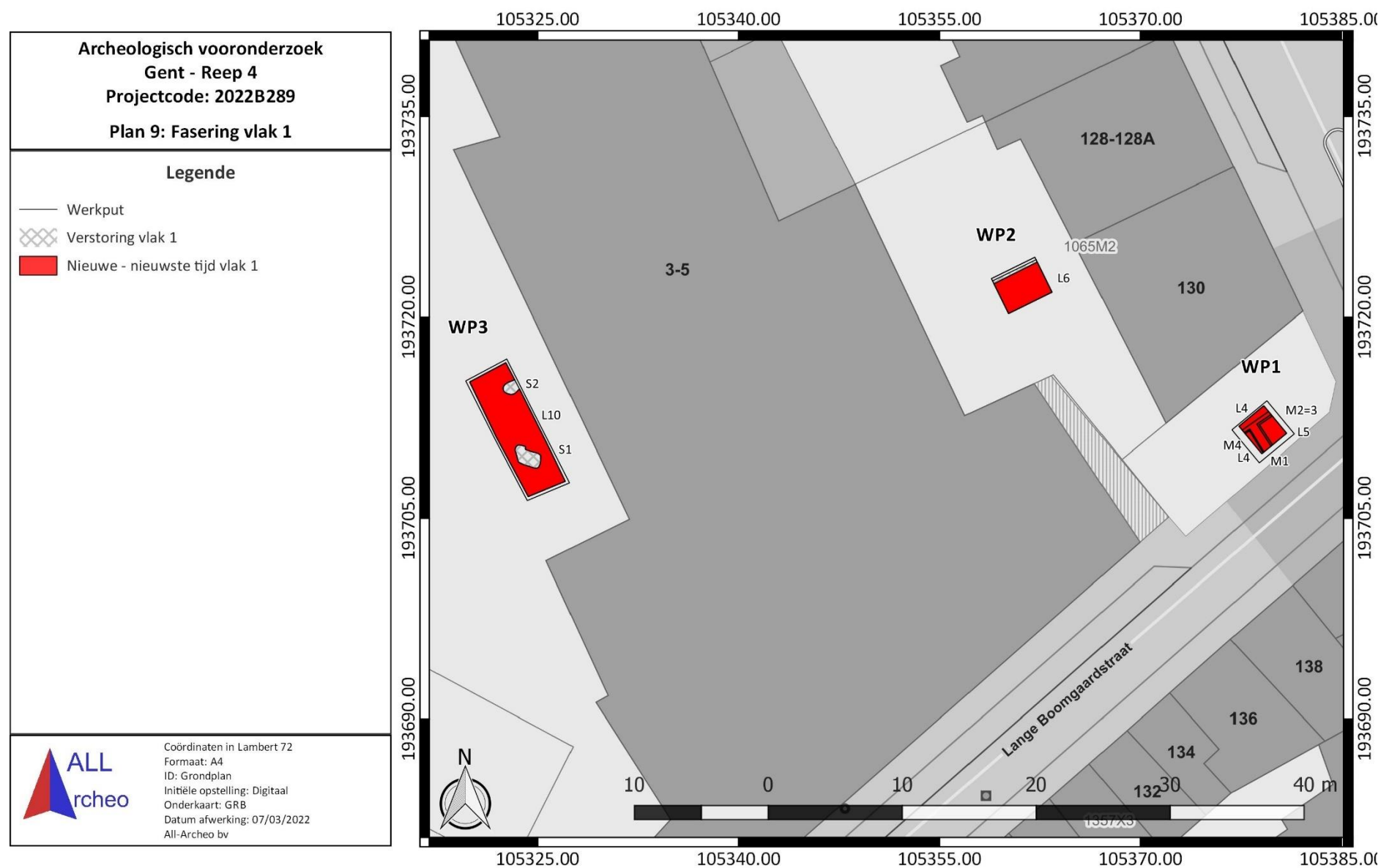

Figuur 43: Werkput 3, greppel S5 tussen 0,7 en 1,4 m in vlak 3 profiel 4 CD

Tot slot werd er onder laag L24 ten zuiden van muur M9 nog een puinkuil aangetroffen. De kuil had een breedte van 1,5 m en was nog 70 cm diep. Ook de vulling van deze kuil bevatte steenpuin en enkele vondsten zoals steengoed, een pijpenaarden pijpensteel en een rood geglaazuurde teil en pot. De fragmenten wijzen op een datering in de nieuwste tijd.

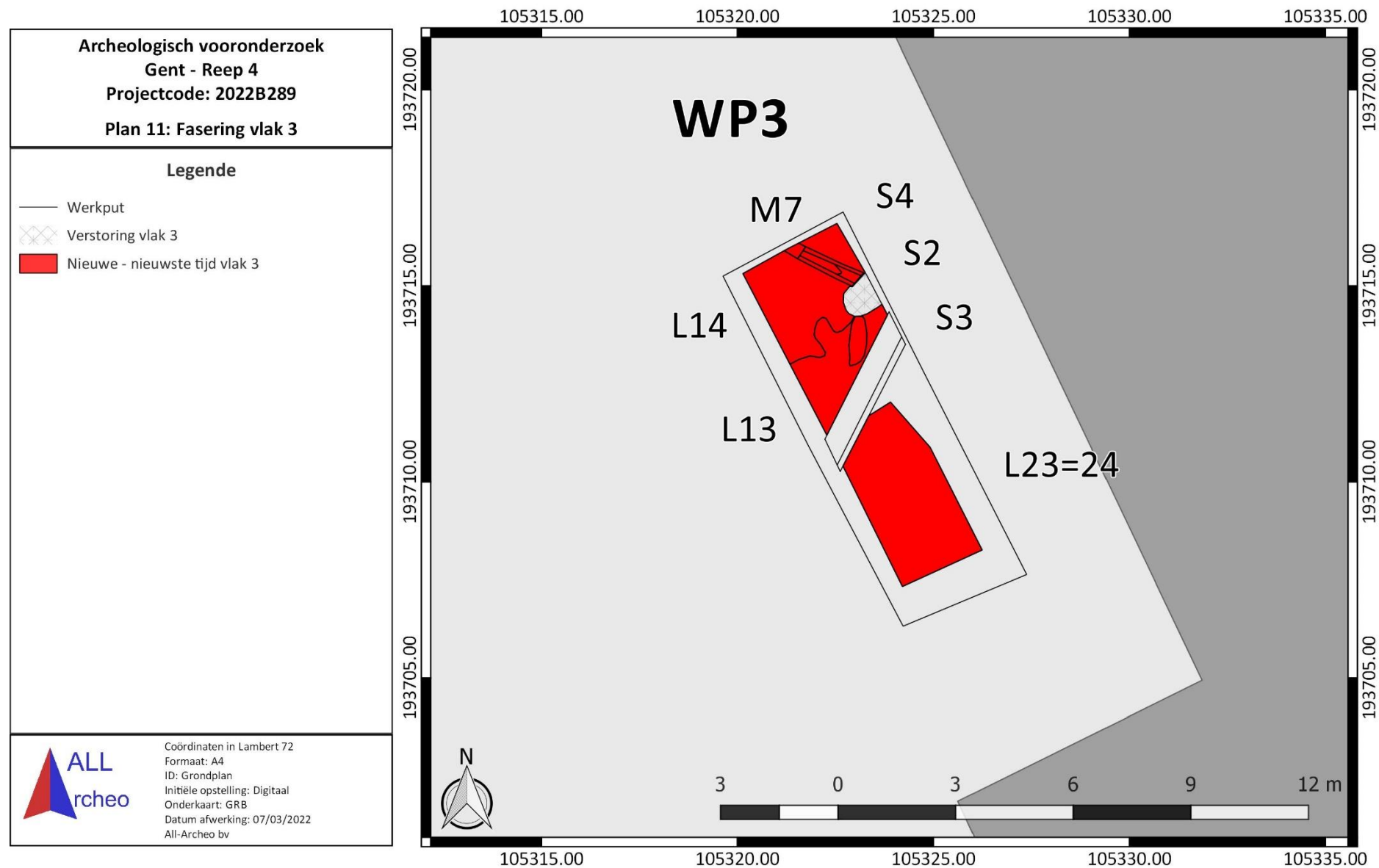
Figuur 44: Werkput 3, puinkuil S6 vlak 4 onder laag L24

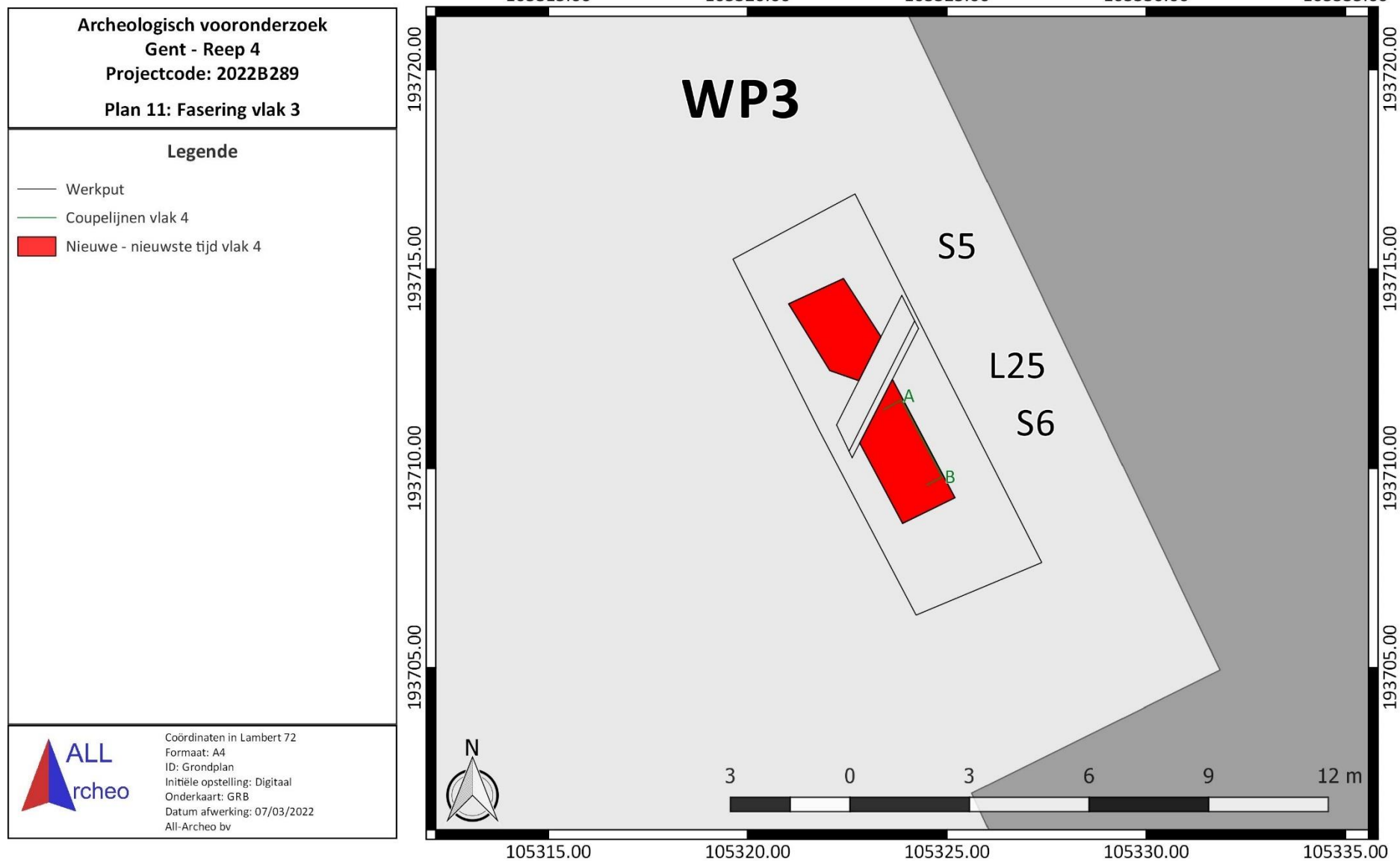
Figuur 45: Fasering vlak 1, weergegeven op het GRB (www.geopunt.be)

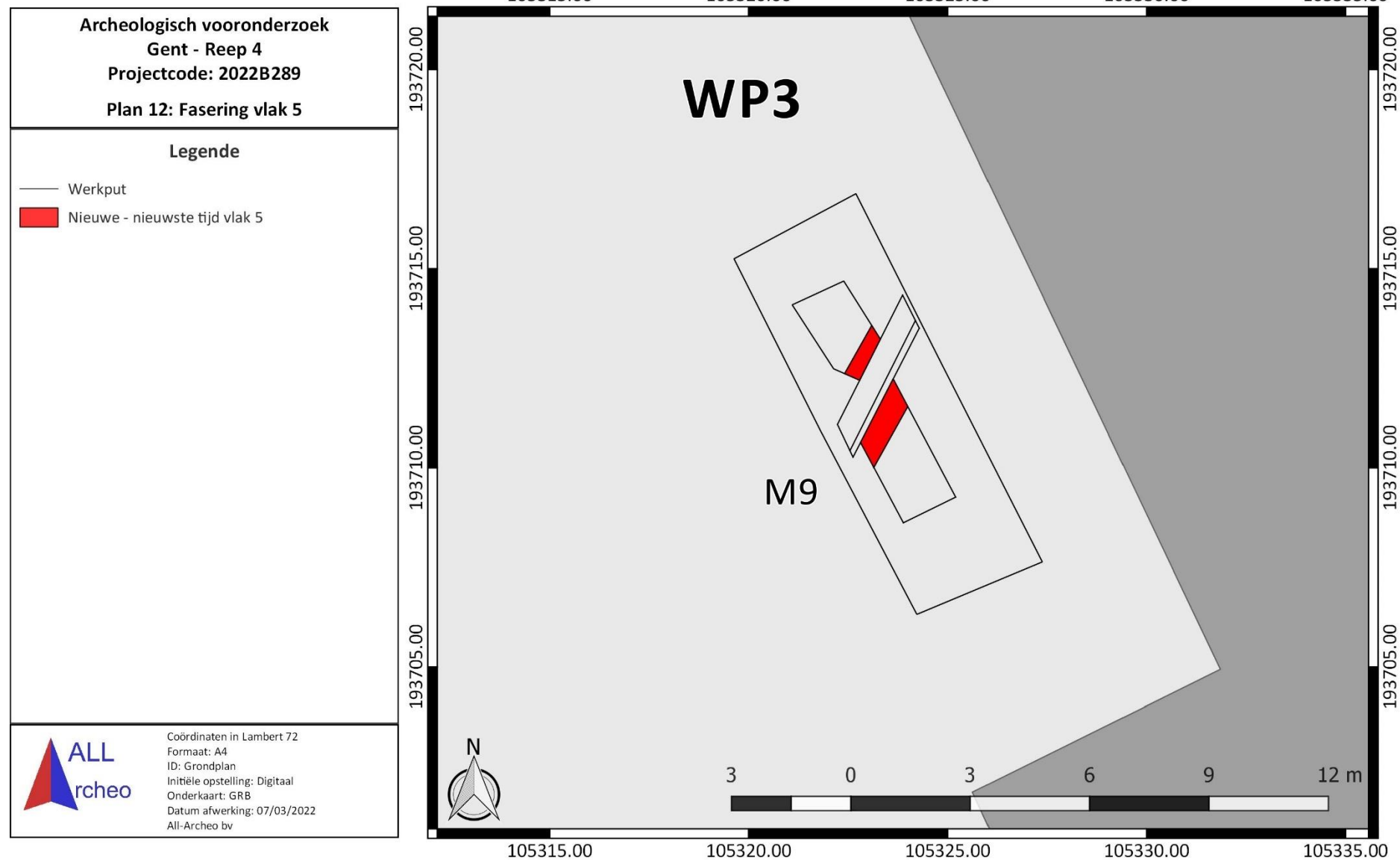
Figuur 46: Fasering vlak 2, weergegeven op het GRB (www.geopunt.be)

Figuur 47: Fasering vlak 3, weergegeven op het GRB (www.geopunt.be)

Figuur 48: Fasering vlak 4, weergegeven op het GRB (www.geopunt.be)

Figuur 49: Fasering vlak 5, weergegeven op het GRB (www.geopunt.be)

2.3.7 Assessment van het onderzochte gebied

Na uitvoering van de voorgaande stappen kunnen de onderzoeksvragen beantwoord worden.

- Op welke dieptes bevinden zich relevante archeologische niveaus?
 - o De diepte en het aantal archeologische niveaus verschilt binnen het onderzoeksgebied:
 - Tijdens het vooronderzoek werd in de zuidoostelijke zone, ter hoogte van werkput 1, een 19de-eeuwse kelder vastgesteld. De vloer van de kelder bevindt zich op ca. 1,8 m onder het maaiveld. De dikte van de vloer is niet gekend.
 - In de noordoostelijke zone, ter hoogte van werkput 2, werd in het recente verleden de bodem verstoord. Het enige archeologisch relevant niveau dat hier nog werd vastgesteld, werd aan de hand van een manuele boring aangetroffen en bevond zich op 4,2 m onder het maaiveld. Het ging om laag L8, een laag met een hoog organisch materiaal gehalte net boven de moederbodem.
 - Op het westelijke deel van de site, ter hoogte van werkput 3, werden meerdere relevante niveaus aangetroffen. Het eerste niveau bevond zich op een diepte van tussen de 1,00 en 1,10 m. Ten zuiden van muur M9, binnen het gebouw van de oude textielfabriek, was dit op een vloerniveau terwijl net buiten de muur dit een oud loopoppervlak bleek. Ten zuiden van muur M9 volgen hierna een reeks puinlagen en vangt er pas een tweede looppniveau aan op een diepte van 2,9 m. Hierna volgde de moederbodem. Ten noorden van muur M9 komt deze laag ook voor op een vergelijkbare diepte. Hierboven werden ook nog twee loopoppervlakken gevonden op circa 2,5 m en 2,6 m diepte.
- Waar bevindt zich de grondwaterspiegel?
 - o Hoewel er water werd aangetroffen tijdens het proefputtenonderzoek werd de grondwaterspiegel niet geregistreerd. Tijdens het proefputtenonderzoek was enkel sprake van oppervlaktewater dat in enkele lagen aanwezig was en vrijkwam door de graafwerken.
- Zijn archeologische sporen aanwezig binnen het onderzoeksgebied en zo ja, wat is de precieze afbakening ervan in de ruimte en in de tijd?
 - o De aangetroffen resten bestaan voornamelijk uit ophogingslagen, oude A-horizonten, een greppel en (puin)kuilen. Verder werden ook muurresten vastgesteld, waaronder vloeren, een gootje en keldermuren. De muurresten zijn aan de nieuwe tot de nieuwste tijd toe te wijzen. De muurresten ter hoogte van werkput 1 zijn afkomstig van 19de-eeuwse bebouwing. De muren uit werkput 3 zijn toe te schrijven aan de fabrieksfase van het onderzoeksgebied, zoals te zien is op de historische kaart van J. Gevaert en A. Vanimpe en dateren eveneens uit de 19de eeuw. Sporen 1 en 2 zijn te interpreteren als recente verstoringen. Tot slot zijn een greppel en een puinkuil die aangetroffen werden in werkput 3 aan de hand van vondstmateriaal eveneens te dateren in de nieuwste tijd.
- Zijn resten te relateren aan het klooster van de kapucinessen?
 - o Er werden geen resten aangetroffen die in verband kunnen gebracht worden met het klooster van de kapucinessen.

- Zijn resten te relateren aan de fabriek van F. Lousberghs?
 - o Er zijn inderdaad resten die te relateren zijn aan de fabriek van F. Lousberghs. Zo werd ter hoogte van werkput 3 een vloer en een muur aangetroffen die aan de hand van het beschikbare historische kaartmateriaal toe te schrijven zijn aan de textielfabriek (M8 en M9). Daarnaast werd er een oud loopoppervlak (L11) aangetroffen dat aan de hand van glaspanelen aan de fabrieksperiode kan worden toegeschreven. Mogelijk zijn de onderliggende lagen, greppel S5 en puinkuil S6 ook toe te schrijven aan deze periode aangezien het aanwezige vondstmateriaal uit dezelfde periode dateert.
- Zijn resten te relateren aan het gebruik van het terrein als wijngaard?
 - o Er werden geen resten aangetroffen die wijzen op het gebruik van het terrein als wijngaard. Deze zone werd verstoord door jongere bodemingrepen en 19de-eeuwse bebouwing op het terrein.
- Zijn relevante archeologische resten aanwezig binnen het onderzoeksgebied? Zo ja, is behoud in situ mogelijk of is verder archeologisch onderzoek nodig?
 - o Het onderzochte gebied leverde sporen op, maar er is geen aanleiding om te spreken van een waardevolle archeologische vindplaats. De vastgestelde sporen omvatten voornamelijk lagen, muurresten, puinkuilen en een greppel. De sporen worden gedateerd aan de hand van historisch kaartmateriaal en het aangetroffen vondstmateriaal. Dit leverde een datering van in de nieuwe en vooral in de nieuwste tijd op voor alle vastgestelde resten. De aangetroffen sporen werden voldoende gedocumenteerd tijdens het uitgevoerde vooronderzoek, zodat behoud *in situ* of vervolgonderzoek niet nodig geacht worden. Bijkomend archeologisch onderzoek houdt onvoldoende potentieel op kennisvermeerdering in om de kosten van bijkomend archeologisch onderzoek te rechtvaardigen. Daarom worden geen bijkomende archeologische maatregelen meer nodig geacht.

2.3.8 Interpretatie, beschrijving van de potentiële kennis, waardering en afweging noodzaak verder onderzoek

Het proefputtenonderzoek toont aan dat in de te onderzoeken zone enkel archeologische resten aanwezig zijn uit de nieuwe tot de nieuwste tijd, met de nadruk op de laatste periode. Ze zijn te voornamelijk te interpreteren als resten van de 19de-eeuwse fabrieksfase binnen het onderzoeksgebied.

De resultaten van het proefputtenonderzoek doen besluiten dat op het terrein geen waardevolle archeologische vindplaats aanwezig is. De aangetroffen resten werden voldoende gedocumenteerd tijdens het uitgevoerde vooronderzoek, zodat behoud in situ of vervolgonderzoek niet nodig geacht worden. Gezien de aard van de aangetroffen resten is de verwachting dat bijkomend archeologisch onderzoek onvoldoende potentieel op kennisvermeerdering inhoudt om de kosten van bijkomend archeologisch onderzoek te rechtvaardigen. Daarom worden geen bijkomende archeologische maatregelen meer nodig geacht in het kader van de geplande werken.

3 Samenvatting

De resultaten van het bureauonderzoek wezen uit dat het onderzoeksgebied archeologisch potentieel kent. Het terrein is namelijk gelegen in het historische stadscentrum van Gent. In het westelijke deel van het terrein werden sporen verwacht vanaf de 16de eeuw. Sporen van het klooster van de kapucinessen uit de late 17de en de 18de eeuw waren ook mogelijk. Tot slot waren er vermoedelijk sporen aanwezig van de katoenfabriek Lousberghs die actief was op het terrein in 1823-1925. Het oostelijk deel van het terrein is lang in gebruik geweest als wijngaard en kende sporen van bebouwing sinds de 19de eeuw. Gezien het archeologisch potentieel van het terrein, de onduidelijkheid met betrekking tot de bewaringstoestand van het bodemarchief en de negatieve impact van de geplande werken op het bodemarchief, was bijkomend archeologisch vooronderzoek nodig.

Een proefputtenonderzoek werd uitgevoerd om na te gaan of op het terrein relevante archeologische sporen en lagen aanwezig zijn. Het proefputtenonderzoek geeft aan dat op het terrein voornamelijk archeologische resten aanwezig zijn uit de nieuwe tot de nieuwste tijd, met de nadruk op de nieuwste tijd. Ze zijn aan de hand van het beschikbare historische kaartmateriaal te relateren aan bebouwing en aan de katoenfabriek Lousberghs. Het potentieel op kennisvermeerdering in geval van verder onderzoek in de vorm van een archeologische opgraving, is erg beperkt. Het uitgevoerde archeologische vooronderzoek toonde voldoende aan dat er geen relevante archeologische vindplaats aanwezig is op het terrein, die bedreigd wordt door de geplande werken. Daarom worden geen bijkomende archeologische maatregelen meer nodig geacht in het kader van de geplande werken.

4 Bibliografie

4.1 Publicaties

Acke, B., 2007: *Seminariestraat*, Gent (Stadsarcheologie. Bodem en monument in Gent, reeks 2 nr. 1), 104-115.

Bruggeman, J./N. Reyns, 2020: *Archeologienota Gent – Reep 4*, Bornem (Rapporten All-Archeo bv 464).

Bruggeman, J./N. Reyns, 2020: *Programma van Maatregelen Gent – Reep 4*, Bornem (Rapporten All-Archeo bv 464).

Gawronski, J. (ed.), 2012: *Amsterdam Ceramics. A city's history and an archaeological ceramics catalogu 1175-2011*, Amsterdam.

4.2 Websites

Cartesius (2022)
<https://www.cartesius.be>

Centrale Archeologische Inventaris (2022)
<https://CAI ID.onroenderfgoed.be>

Databank ondergrond Vlaanderen (2022)
<http://dov.vlaanderen.be>

Geoportaal Onroerend Erfgoed (2022)
<https://geo.onroenderfgoed.be/>

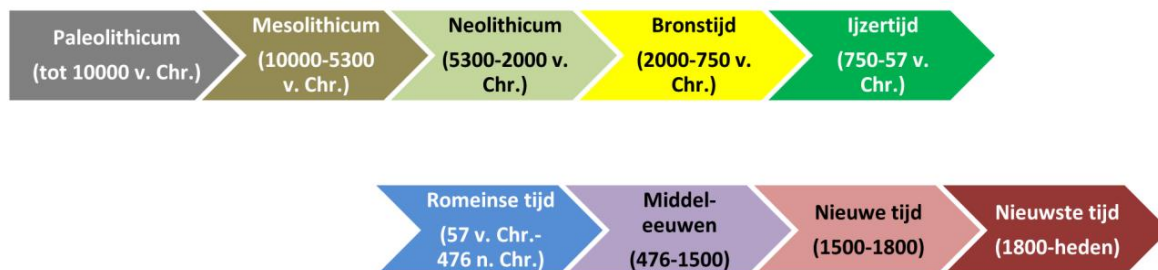
Geopunt Vlaanderen (2022)
<http://www.geopunt.be/>

Inventaris Onroerend Erfgoed (2022)
<https://inventaris.onroenderfgoed.be>

Onderzoeksbalans Onroerend Erfgoed Vlaanderen (2022)
<https://www.onderzoeksbalans.be>

5 Bijlagen

5.1 Archeologische periodes

5.2 Plannenlijst

Plannenlijst proefputtenonderzoek: projectcode 2022B289

Plan-nummer	Onderwerp/type	Aanmaak-schaal	Aanmaak-wijze	Datum
P1	Kadasterplan	1:1	Digitaal	03/03/2022
P2	Topografische kaart	1:1	Digitaal	03/03/2022
P3	Inplantingsplan	1:1	Digitaal	21/12/2020
P4	Terreinprofiel A	1:1	Digitaal	21/12/2020
P5	Terreinprofiel B	1:1	Digitaal	21/12/2020
P6	Funderings- en rioleringsplan bestaande toestand zone reftergebouw	1:1	Digitaal	21/12/2020
P7	Fundering- en rioleringsplan nieuwe toestand reftergebouw	1:1	Digitaal	21/12/2020
P8	Funderings- en rioleringsplan bestaande toestand herenhuizen	1:1	Digitaal	21/12/2020
P9	Funderings- en rioleringsplan ontworpen toestand herenhuizen	1:1	Digitaal	21/12/2020
P10	Situering	1:1	Digitaal	03/03/2022
P11	Profielen en hoogtes	1:1	Digitaal	03/03/2022
P12	Luchtfoto uit 1979-1990	1:1	Digitaal	04/03/2022
P13	Allesporen en Allevondsten Vlak 1	1:1	Digitaal	07/03/2022
P14	Allesporen en Allevondsten Vlak 2	1:1	Digitaal	07/03/2022
P15	Allesporen en Allevondsten Vlak 3	1:1	Digitaal	07/03/2022
P16	Allesporen en Allevondsten Vlak 4	1:1	Digitaal	07/03/2022
P17	Allesporen en Allevondsten Vlak 5	1:1	Digitaal	07/03/2022
P18	Synthese muren M8 en M9	1:1	Digitaal	07/03/2022
P19	Fasering vlak 1	1:1	Digitaal	07/03/2022
P20	Fasering vlak 2	1:1	Digitaal	07/03/2022
P21	Fasering vlak 3	1:1	Digitaal	07/03/2022
P22	Fasering vlak 4	1:1	Digitaal	07/03/2022
P23	Fasering vlak 5	1:1	Digitaal	07/03/2022
P24	Advies	1:1	Digitaal	07/03/2022

5.3 Fotolijst

Fotolijst proefputtenonderzoek: projectcode 2022B289

ID	Type	Werk-put	Sector/vak	Vlak	Spoor/ profiel/ vondst	Begin/einde	Vervaardiging	Datum
F1	Werkfoto	/	/	/	/	/	Digitaal	28/02/2022
F2	Vondstfoto	1	/	1	L4	/	Digitaal	28/02/2022
F3	Profielfoto	1	/	/	PR2	BC	Digitaal	28/02/2022
F4	Profielfoto	2	/	/	PR2	AB	Digitaal	28/02/2022
F5	Profielfoto	2	/	1	PR3 BO1	AB	Digitaal	28/02/2022
F6	Profielfoto	3	/	1	PR4	BC	Digitaal	01/03/2022
F7	Vondstfoto	3	/	1	L11	/	Digitaal	01/03/2022
F8	Profielfoto	3	/	1	PR4	AB	Digitaal	01/03/2022
F9	Spoorfoto	1	/	1	M1, M2, M3 en M4	AB	Digitaal	28/02/2022
F10	Spoorfoto	1	/	1	M1, M2, M3 en M4	/	Digitaal	28/02/2022
F11	Spoorfoto	1	/	2	M5, M6	/	Digitaal	28/02/2022
F12	Spoorfoto	3	/	2	M8, S1	/	Digitaal	01/03/2022
F13	Spoorfoto	3	/	2	M9	/	Digitaal	01/03/2022
F14	Spoorfoto	3	/	1	M9	AB	Digitaal	01/03/2022
F15	Spoorfoto	3	/	3	S3	/	Digitaal	01/03/2022
F16	Spoorfoto	3	/	3	M7 en S4	/	Digitaal	01/03/2022
F17	Spoorfoto	3	/	4	S5	AB	Digitaal	01/03/2022
F18	Spoorfoto	3	/	1	S6	AB	Digitaal	01/03/2022

5.4 Tekeningenlijst

Tekeningenlijst proefputtenonderzoek: projectcode 2022B289

ID	Type	Onderwerp	Aanmaak-schaal	Aanmaak-wijze	Datum
T1	Vondsttekening	WP3 VL4 L25	1:1	Digitaal	01/03/2022
T2	Vondsttekening	WP3 VL2 L11, WP3 VL3 L23 en L24	1:1	Digitaal	01/03/2022
T3	Vondsttekening	WP3 VL4 S5 en S6	1:1	Digitaal	01/03/2022
T4	Profiel- en coupetekeningen plaat 1	WP1 PR1 AB, WP1 PR2 BC	1:1	Digitaal	28/02/2022
T5	Profiel- en coupetekeningen plaat 2	WP2 PR3 AB	1:1	Digitaal	28/02/2022
T6	Profiel- en coupetekeningen plaat 3	WP3 PR4 ABC	1:1	Digitaal	01/03/2022
T7	Profiel- en coupetekeningen plaat 4	WP3 VL2 M9, WP3 VL3 S9 AB, WO3 S5 BO1, WP3 VL3 M7 S4	1:1	Digitaal	01/03/2022

5.5 Dagrapporten

Dagrapporten proefputtenonderzoek: projectcode 2022B289

Datum: 28/02/2022

Werkzaamheden: proefputtenonderzoek

Interpretaties: Er werden vandaag twee proefputten aangelegd op het oostelijk deel van het terrein. Proefput 1 was de proefput op de hoek van de lange Boomgaardstraat en de Keizer Karelstraat. In deze profielput werden nog enkele oude kelders aangetroffen. De kelders bleken nog intact en de vloer was niet uitgebroken. De kelder was gedempt met uitgezeefd zand. De originele muur bestond uit grote bakstenen met kalkmortel. Hier tegenaan was aan de binnenzijde een herstelling geplaatst van strekse bakstenen met cementmortel. De vloer is door instabiliteit van de werkput niet uitgebroken geweest om onder de kelder verder te registreren. De werkput werd geregistreerd tot op een diepte van circa 2,20 m. Werkput 2 bevond zich iets ten noorden van werkput 1. Hier werd een werkput aangelegd van circa 2,40 m diep en gepeild naar de volledige diepte tot aan de moederbodem tot op een diepte van circa 5 m. De bodem ter hoogte van deze werkput bleek nagenoeg volledig verstoord te zijn door een bodemsanering die plaats heeft gevonden in het verleden. Hierbij werd een mazouttank verwijderd en de bodem gesaneerd tot op een diepte van circa 3,25 m. Tot slot werden enkele bomen verwijderd op het westelijk deel van het terrein in voorbereiding voor de derde proefput die morgen gegraven zal worden.

Extern advies: n.v.t.

Externe condities: n.v.t.

Aanwezig personeel Diego Gyesbregths (veldwerkleider), Jordi Bruggeman (assistent-archeoloog)

Datum: 01/03/2022

Werkzaamheden: proefputtenonderzoek

Interpretaties: Proefput 3 bestaat uit een 3 m brede sleuf van 10 m lang. In totaal werden hier vijf niveau's aangelegd tot op een diepte van circa 3,25 m. bovenaan deze sleuf bevonden zich een Ap en een Apxx horizont gevolgd door een puinlaag. Hieronder ving in het zuiden een vloerniveau aan (M8) die dateert uit de fabrieksp periode van de site. Deze vloer sloot aan op een muur die zich centraal in de werkput bevond. Ten noorden van de muur bevond zich een oud loopoppervlak van de industriële fase. Op dit loopoppervlak waren er enkele gebarsten maar in situ glaspanelen aanwezig. Vermoedelijk zijn deze ramen hier beland tijdens de sloop van de industriële fase. Momenteel is de datering van de muur nog niet geheel duidelijk. De proefput werd hierna in twee fasen verder onderzocht. De eerste fase was het verdiepen van het niveau ten noorden van de muur. Onder dit loopoppervlak bevond zich nog een dempingspakket bestaande uit baksteenmateriaal. Hieronder ving een gracht aan die tegen M9 lag. Deze gracht bestond uit drie lagen. Rechts van deze gracht bevonden zich nog sporen van twee oude A-horizonten. Onder deze gracht bevond zich eveneens nog een oude A-horizont. Onderaan werd een C-horizont van fluviatiele aard aangetroffen. Ten zuiden van M9 zag de bodemopbouw er enigszins anders uit. Hier bevond zich onder de vloer een zanderig nivelleringslaag, gevolgd door een bodemlaag bestaande uit sintelmateriaal. Hieronder ving eveneens een dempingspakket bestaande uit baksteenmateriaal. Hieronder bevonden zich twee ophogingslagen gevolgd door een oude A-horizont. Onderaan werd dezelfde C-horizont vastgesteld als in het noordelijk deel van deze proefput.

Extern advies: n.v.t.

Externe condities: n.v.t.

Aanwezig personeel Diego Gyesbregths (veldwerkleider), Jordi Bruggeman (assistent-archeoloog)

5.6 Vondstenlijst

Vondstenlijst proefputtenonderzoek: projectcode 2022B289

Gebruikte afkortingen:

V: Vondst AW: Aardewerk VW: Vaatwerk BM: Bouwmateriaal RF: randfragment WF: Wandfragment BF: Bodemfragment OF: Oorfragment MAI: Minimum aantal individuen NT: nieuwe tijd NST: nieuwste tijd ONB: onbepaald HOM: Homogeen

Datum	Vondstnr.	Werkput	Sector	Vak/ kwadr./ coupe/ profiel	Spoor/ muur/ laag	Vlak	Inzamel- wijze	Maas- wijdte	Categorie	Sub- categorie	Soort	Vorm	Aantal fragmenten					Datering productie	Homo- geniteit	Foto/ tekening	Opmerkingen
													RF	WF	BF	OF	MAI				
28/02/2022	V01	1		PR1 AB	L4	1	ca. 116 cm diep		AW	VW	Rood geglazuurd	Tuitpot		1			1	NT-NST	HOM	F2	
28/02/2022	V01	1		PR1 AB	L4	1	ca. 116 cm diep		AW	VW	Rood	Bloempot		1			1	NT-NST	HOM		
1/03/2022	V02	3	t.h.v. M9		L10	2	manueel		Glas	BM	Kleurloos	Tegel		1				NST	HOM		
1/03/2022	V03	3			L11	2	vlak		Glas	BM	Kleurloos veiligheidsglas	Vensterglas		2			1	NST	HOM		
1/03/2022	V03	3			L11	2	vlak		Metaal	BM	Ijzer	Beslag					1	NST	HOM		
1/03/2022	V04	3			L11	2 tot 3	vlak		AW	VW	Rood geglazuurd	Kom	1				1	NT-NST	HOM		
1/03/2022	V05	3			L23	3	vlak		AW	VW	Rood geglazuurd	Kom	1	1			1	NT-NST	HOM	T2	
1/03/2022	V05	3			L23	3	vlak		AW	VW	Wit geglazuurd			1				NT-NST	HOM	T2	
1/03/2022	V05	3			L23	3	vlak		AW	VW	Industrieel wit			1				NST	HOM	T2	
1/03/2022	V06	3			L24		manueel		AW	VW	Rood geglazuurd				1			NST	HOM	T2	
1/03/2022	V06	3			L24		manueel		Org. Mat.	Schelp		Oester					1	ONB	HOM	T2	
1/03/2022	V07	3		PR4 BC	L24	5	coupe		AW	VW	Rood geglazuurd				1			NT-NST	HET	T2	
1/03/2022	V07	3		PR4 BC	L24	5	coupe		AW	VW	Grijs			1				ME-NT	HET	T2	
1/03/2022	V08	3		PR4 AB	L25	4	coupe		AW	VW	Rood geglazuurd	Bloempot		6	2		1	NT-NST	HOM	T1	
1/03/2022	V08	3		PR4 AB	L25	4	coupe		AW	VW	Rood geglazuurd	Teil	1				1	NT-NST	HOM	T1	
1/03/2022	V08	3		PR4 AB	L25	4	coupe		AW	VW	Rood geglazuurd	Kookpot	1	2			1	NT-NST	HOM	T1	
1/03/2022	V08	3		PR4 AB	L25	4	coupe		AW	VW	Rood	Bloempot		3	5		3	NT-NST	HOM	T1	
1/03/2022	V08	3		PR4 AB	L25	4	coupe		AW	BM	Grijs	Dakpan?	3	3			1	NT-NST	HOM	T1	
1/03/2022	V08	3		PR4 AB	L25	4	coupe		Steen	Kalksteen				1				ONB	HOM	T1	
1/03/2022	V09	3			S6	0-30 cm	manueel		AW	VW	Rood	Bloempot			2		2	NT-NST	HOM	T3	
1/03/2022	V09	3			S6	0-30 cm	manueel		AW	VW	Steengoed	Westerwald			1			NT-NST	HOM	T3	
1/03/2022	V09	3			S6	0-30 cm	manueel		AW	VW	Rood geglazuurd	Teil en pot	3	1			3	NT-NST	HOM	T3	
1/03/2022	V09	3			S6	0-30 cm	manueel		AW	Andere	Pijpaarde	Pijpensteel		1				NT-NST	HOM	T3	
1/03/2022	V10	3			S6	30- 60	manueel		AW	VW	Rood	Bloempot	1				1	NT-NST	HOM	T3	

Datum	Vondstnr.	Werkput	Sector	Vak/ kwadr./ coupe/ profiel	Spor/ muur/ laag	Vlak	Inzamel- wijze	Maas- wijdte	Categorie	Sub- categorie	Soort	Vorm	Aantal fragmenten					Datering productie	Homo- geniteit	Foto/ tekening	Opmerkingen
													RF	WF	BF	OF	MAI				
						cm															
1/03/2022	V10	3			S6	30- 60 cm	manueel		AW	VW	Rood geglazuurd			2				NT-NST	HOM	T3	
1/03/2022	V11	3			S5a	3 tot 4	vlak		AW	VW	Industrieel wit	Bord	1				1	NST	HOM	T3	
1/03/2022	V11	3			S5a	3 tot 4	vlak		AW	VW	Steengoed	Boterpot of bloempot		1				NST	HOM	T3	
1/03/2022	V12	3			S5b	4	BO1		AW	VW	Rood geglazuurd	Kom	1				1	NT-NST	HOM	T3	
1/03/2022	V13	3			S5b	4 tot 5	vlak		AW	VW	Industrieel wit	Bord			1		1	NST	HOM	T3	
1/03/2022	V13	3			S5b	4 tot 5	vlak		AW	VW	Industrieel porselein	Bord	1				1	NST	HOM	T3	
1/03/2022	V13	3			S5b	4 tot 5	vlak		Glas	VW	Melkglas			1				NST	HOM	T3	

5.7 Sporenlijst

Gebruikte afkortingen:

L: Licht D: Donker BR: Bruin GR: Grijs GE: Geel
NT: Nieuwe tijd NST: Nieuwste tijd BST: Baksteen AW: Aardewerk

Sporenlijst proefputtenonderzoek: projectcode 2022B289

Spoornr.	Werkput	Sector	Vak/ kwadr/ coupe/ profiel	Vlak	Tek./ plan	Vorm	Aard: Hom./ Het. Gevl. Gel.	Kleur	Textuur (compactheid/samenstelling)	Inclusies: v/z - w/v - sp/br/brn soort	Bioturbatie G/W/V	Aflijning	Interpretatie	Datering	Spoorassociatie/spoorrelatie: Jonger dan/Ouder dan/Zelfde als	Vondstnrs./ staalnrs.	Opmerkingen	Datum
1	3			1	T6, P13-23	Rechthoek	Heterogeen, gevlekt	DGR BR	Vrij los zand	Beton, plastic, ...	Weinig	Duidelijk	Verstoring		L10, M8		in laag L9	3/01/2022
2	3			1	T6, P13-24	Ovaal	Heterogeen, gevlekt	DBR GR	Vrij los zand	BST-puin, plastic, ...	Weinig	Duidelijk	Verstoring		L10		in laag L9	3/01/2022
3	3			3	T6, P13-25	Ovaal	Heterogeen, gevlekt	LGE (GR)	Vrij los zand	Loden pijp	Geen	Duidelijk	leidingskuil		L13			3/01/2022
4	3			3	T6, P13-26	Langwerpig	Heterogeen, gevlekt	DGR GR	Vrij los zand		Geen	Duidelijk	Sliblaag M7		M7			3/01/2022
5	3			4	T6, P13-27	Langwerpig	Heterogeen, gevlekt	DGR GR	Vrij los zand	AW, sintels	Geen	Duidelijk	Greppel		L15	V11, V12, V13		3/01/2022
6	3			4	T6, P13-23	Rechthoek	Heterogeen, gevlekt	DGR GR	Vrij los zand	AW, BST-puin, oesters	Geen	Duidelijk	Puinkuil		L24	V09, V10		3/01/2022

5.8 Murenlijst

Gebruikte afkortingen:

L: Licht D: Donker GR: Grijs GE: Geel WI: Wit ZW: Zwart
NT: Nieuwe tijd NST: Nieuwste tijd BST: Baksteen AW: Aardewerk

Murenlijst proefputtenonderzoek: projectcode 2022B289

Muurnr.	Werk-put	Sector	Vak/ kwadr/ coupe/ profiel	Vlak	Tek./ plan	Constructie (muur/vloer/gewelf/sokkel)	Materiaal (afm. In cm)	Afwerking	Bouwtechniek	Brokken	Mortel			kleur mortel	Interpretatie	Datering	Opmerkingen	Vondstnrs./ staalnrs.	Datum		
1	1			1	T4-6, P13-23	Muur	BST	22,2x10,5x5	Correct	Kops- streks afwisselend	Nee	KMO	Vrij	Zacht	Kalkspikkels	LGR GR (WI)	Keldermuur	NST		MBST01, MMO01	28/02/2022
2	1			1	T4-6, P13-23	Muur	BST	19x8x5,5	Correct	Streks	Nee	Trasmortel	Zeer	Hard	Houtskool	DGR GR (ZW)	Herstelling keldermuur	NT-NST	Zelfde als S3		28/02/2022
3	1			1	T4-6, P13-23	Muur	BST	19x8x5,5	Correct	Streks	Nee	Trasmortel	Zeer	Hard	Houtskool	DGR GR (ZW)	Herstelling keldermuur	NT-NST	Zelde als S2		28/02/2022
4	1			1	T4-6, P13-23	Muur	BST	19x8x5,5	Correct	Streks	Nee	Trasmortel	Zeer	Hard	Houtskool	DGR GR (ZW)	Herstelling keldermuur	NT-NST			28/02/2022
5	1			2	T4-6, P13-23	Muur	BST	/	Correct	Kops- streks afwisselend	Nee	KMO	Vrij	Zacht	Kalkspikkels	LGR GE (WI)	Muur	NT-NST	BST op kant geplaatst		3/01/2022
6	1			2	T4-6, P13-23	Vloer	BST	/	Correct	Streks	Nee	KMO	Vrij	Zacht	Kalkspikkels	LGE GE (WI)	Vloer	NT-NST			3/01/2022
7	3			3	T4-6, P13-23	Gootje	BST	21x10x4,5	Correct	Kops- streks afwisselend	Nee	Trasmortel	Zeer	Hard	Kalkspikkels, houtskool	LGR (WI ZW)	Gootje	NT-NST		MBST02, MMO02	3/01/2022
8	3			2	T4-6, P13-23	Vloer	BST	17,5x6x4,5	Correct	Streks	Nee	KMO	Vrij	Zacht	Kalkspikkels	LGR GE (WI)	Vloer	NT-NST	BST op kant geplaatst	MBST03, MMO03	3/01/2022
9	3			2	T4-6, P13-23	Muur	BST	22x11,5x4,5	Correct	Kops- streks afwisselend	Nee	KMO	Vrij	Zacht	Kalkspikkels	LGE GE (WI)	Muur	NT-NST		MBST04, MMO04	3/01/2022

5.9 Lagenlijst

Gebruikte afkortingen:

L: Licht D: Donker BR: Bruin GR: Grijs GE: Geel WI: Wit ZW: Zwart
NT: Nieuwe tijd NST: Nieuwste tijd BST: Baksteen MO: Mortel AW: Aardewerk

Lagenlijst proefputtenonderzoek: projectcode 2022B289

Laagnr.	Werkput	Sector	Vak/ kwadr/ coupe/ profiel	Vlak	Tek./ plan	Aard: Hom./ Het. Gevl. Gel.	Kleur	Textuur (compactheid/samenstelling)	Inclusies: v/z - w/v - sp/br/brn	Bioturbatie G/W/V	Aflijning	Interpretatie	Datering	Sporassociatie/spoorrelatie: Jonger dan/Ouder dan/Zelfde als			Vondstnrs./ staalnrs.	Opmerkingen	Datum
1	1			1	T4-6, P13-23	Heterogeen, gevlekt	DBR BR	Vrij vast zand		Weinig	Duidelijk	Ap	NST	L2, L9	L1				28/02/2022
2	1			1	T4-6, P13-23	Heterogeen, gevlekt	LGR GR	Vrij los puin	BST, MO	Weinig	Duidelijk	Ophogingspakket	NST	L3	L2				28/02/2022
3	1			1	T4-6, P13-23	Heterogeen, gevlekt	DBEI BR	Vrij vast zand		Weinig	Duidelijk	Demping kelder	NST	L4	L3				28/02/2022
4	1			1	T4-6, P13-23	Heterogeen, gevlekt	DGR GR	Vrij los puin	BST, MO, grind	Weinig	Duidelijk	Demping kelder	NST	L5	L3		V01		28/02/2022
5	1			1	T4-6, P13-23	Heterogeen, gevlekt	DBEI BR	Vrij vast zand		Weinig	Duidelijk	Demping kelder	NST	M6	L4				28/02/2022
6	2			1	T4-6, P13-23	Heterogeen, gevlekt	DBEI (BL)	Vrij vast zand		Weinig	Duidelijk	Demping sanering mazoutketel	NST	L7	L9				28/02/2022
7	2			2	T4-6, P13-23	Heterogeen, gevlekt	DBR BR	Vrij vast zand		Weinig	Duidelijk	Demping sanering mazoutketel	NST	L8	L6				28/02/2022
8	2			2	T4-6, P13-23	Heterogeen, gevlekt	DGR ZW	Vrij vast klei		Weinig	Duidelijk	Humeuze laag	NST		L7		MB01		28/02/2022
9	2,3			2	T4-6, P13-23	Heterogeen, gevlekt	DBR (GE)	Vrij vast zand	BST, MO	Weinig	Duidelijk	Apxx	NST	L1	L6, L10				1/03/2022
10	0			1	T4-6, P13-23	Heterogeen, gevlekt	DGR (RO WI)	Vrij hard puin	BST (21,5x10x5), KMO	Weinig	Duidelijk	Puinpakket	NST		S1, S2		V02		1/03/2022

Laagnr.	Werkput	Sector	Vak/ kwadr/ coupe/ profiel	Vlak	Tek./ plan	Aard: Hom./ Het. Gevl. Gel.	Kleur	Textuur (compactheid/samenstelling)	Inclusies: v/z - w/v - sp/br/brn	Bioturbatie G/W/V	Aflijning	Interpretatie	Datering	Sporassociatie/spoorrelatie: Jonger dan/Ouder dan/Zelfde als			Vondstnrs./ staalnrs.	Opmerkingen	Datum
11	3			2	T4-6, P13-23	Heterogeen, gevlekt	DGR ZW	Vrij hard zand	BST brokken, raamglas	Weinig	Duidelijk	Ab	NT-NST		S12		V03, V04		1/03/2022
12	3			2	T4-6, P13-23	Heterogeen, gevlekt	LGE GR	Vrij hard zand		Weinig	Duidelijk	Zandbed	NT-NST	S11					1/03/2022
13	3			3	T4-6, P13-23	Heterogeen, gevlekt	LGR GR	Vrij hard zand	BST, KMO	Weinig	Duidelijk	Begraven A-horizont	NT-NST	L15	L11, L14				1/03/2022
14	3			3	T4-6, P13-23	Heterogeen, gevlekt	LGR GR	Vrij hard zand	BST, KMO	Weinig	Duidelijk	Begraven A-horizont	NT-NST	L15	L11, L13				1/03/2022
15	3			3	T4-6, P13-23	Heterogeen, gevlekt	DRO GE	Vrij hard puin	BST, KMO	Weinig	Duidelijk	Begraven A-horizont	NT-NST	S5	L13, L14				1/03/2022
16	3			3	T4-6, P13-23	Heterogeen, gevlekt	DGR ZW	Vrij hard zand	BST, KMO	Weinig	Duidelijk	Begraven A-horizont	NT-NST	L17	S5				1/03/2022
17	3			4	T4-6, P13-23	Heterogeen, gevlekt	DGR ZW (GN)	Vrij hard zand	BST, KMO	Weinig	Duidelijk	Begraven A-horizont	NT-NST	L18	S5, L16				1/03/2022
18	3			4	T4-6, P13-23	Heterogeen, gevlekt	DGR GR	Vrij hard zand	BST, KMO	Weinig	Duidelijk	Begraven A-horizont	NT-NST		S5, L17				1/03/2022
19	3			2	T4-6, P13-23	Heterogeen, gevlekt	LGE GE	Vrij zacht zand		Geen	Duidelijk	Stabiliseringslaag vloer M8	NT-NST	L20	M8				1/03/2022
20	3			2	T4-6, P13-23	Heterogeen, gevlekt	DGR GR	Vrij zacht zand	Sintels	Geen	Duidelijk	Stabiliseringslaag vloer M9	NT-NST	L21	M19				1/03/2022
21	3			2	T4-6, P13-23	Heterogeen, gevlekt	LBR DBR	Vrij hard zand	BST, KMO	Geen	Duidelijk	Ophogingspakket	NT-NST	L22, L23, L24	L20				1/03/2022
22	3			2	T4-6, P13-23	Heterogeen, gevlekt	DGR GR	Vrij hard zand		Weinig	Duidelijk	Ophogingspakket	NT-NST	L23, L24	L21				1/03/2022
23	3			3	T4-6, P13-23	Heterogeen, gevlekt	DGR LGR	Vrij hard zand		Weinig	Duidelijk	Ophogingspakket	NT-NST	L25	L21, L22	L24	V05		1/03/2022
24	3			3	T4-6, P13-23	Heterogeen, gevlekt	DGR LGR	Vrij hard zand		Weinig	Duidelijk	Ophogingspakket	NT-NST	L25	L21, L22	L23	V06, V07		1/03/2022
25	3			3	T4-6, P13-23	Heterogeen, gevlekt	DGR GR	Vrij hard zand		Weinig	Duidelijk	Ophogingspakket	NT-NST	L26	L23, L24		V08		1/03/2022
26	3			4	T4-6, P13-23	Heterogeen, gevlekt	DGR (GN)	Vrij hard zand		Weinig	Duidelijk	Begraven A-horizont	NT-NST		L25				1/03/2022